

MEGAVAT

INTERNA REVILJA

JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA

TISKOVINA, POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 1007 LJUBLJANA

POGOVOR Z
UREDNIKO MEGAVATA,
IRENO DEBELJAK

TRAJNOSTNA STRATEGIJA
IN TRAJNOSTNO
POROČANJE

VIRTUALNA TOPLARNA

Samo Lozej

Viharna leta

Spoštovani sodelavke in sodelavci,

zadnja tri leta so bila viharna. Zagotovo lahko tako zapišem, saj smo doživeli in preživeli marsikaj. Začnši s pandemijo covida, ki mu je sledila še vedno trajajoča vojna v Ukrajini, po izjemno visokih cenah energentov pa smo zapluli še v energetske krizo. Slednja je privedla do za uporabnike potrebnega regulativnega posega države na sicer prosti trg z energenti. Državne regulacije cen plina in elektrike še ni konec, nadaljuje se tudi v leto 2024. Cene plina in elektrike ostajajo navzgor zamejene.

Energetika Ljubljana je v vsem tem času uspela dobro krmariti mimo vseh »čeri« in ostati zanesljiv in varen dobavitelj energije. Po svojih najboljših močeh smo poskrbeli tudi za naše sodelavce in uporabnike, ki so jih prizadele letošnje poplave.

Ob vseh cenovnih pretresih na trgu energentov, pa tudi (ali predvsem) zaradi njih, se temeljito spreminja tudi zakonodaja. Poleg predloga Podnebnege zakona, o katerem lahko podrobneje berete na naslednjih straneh, je Vlada RS sprejela predlog prenovljenega energetskega zakona. Ta zapoveduje prednostno rabo toplote iz energetske učinkovitega sistema daljinskega ogrevanja pred individualnimi sistemi za ogrevanje stavb. Slednje podpiramo, saj s sistemi daljinskega ogrevanja zagotavljamo kakovost zraka v mestih in uvajamo obnovljive vire in odvečno toploto, pri čemer je, tudi zaradi nižjih stroškov za uporabnike, pomembna čim večja izkoriščenost sistema z velikim številom uporabnikov. V tem trenutku je naš ljubljanski sistem energetske učinkovit in bo tak, ob realizaciji načrtanega razvoja tudi ostal. Žal pa predlog zakona v bližnji prihodnosti napoveduje izločitev zemeljskega plina iz ogrevanja stavb. Predvideva tudi omejitve oziroma pogoje pri koncesijah za distribucijo zemeljskega plina, omejitve pa naj bi veljale tudi za javna podjetja. V času javne obravnave smo na osnutek predloga zakona podali pripombe z obširno strokovno obrazložitvijo, popolnoma na novo pa je bil, tik pred predajo predloga zakona v redno obravnavo v državni zbor, vanj vstavljen tudi odstavek, ki se nanaša na javna podjetja, ki izvajamo izbirno gospodarsko javno službo distribucije plina. Moram poudariti, da smo bili v Energetiki Ljubljana nad takimi dikcijami zakona presenečeni. Predlog zakona ponovno podrobno preučujemo, menimo pa, da je zelo nenavaden, saj pogojuje opravljanje občinske gospodarske javne službe v javnem podjetju, ki je bilo za to ustanovljeno. Zagotovo bo sprejem tega predloga zakona, v kolikor do njega pride, vplival na našo dejavnost oskrbe s plinom v prihodnje.

Omenjen zakon pa ne omejuje uporabe zemeljskega plina za soproizvodnjo toplotne in električne energije. Naša trenutno najvišja prioriteta je zagon plinsko-parne enote (PPE-TOL). Septembra smo začeli z obdobjem vročih zagonov. V začetku leta 2024 je načrtovan tehnični pregled, temu bo sledilo šestmesečno poskusno obratovanje in nato redno obratovanje nove enote.

S postavitvijo PPE-TOL smo pristopili k zmanjševanju vplivov na okolje iz proizvodnih virov, strateškemu cilju razogljčevanja virov za proizvodnjo toplote in elektrike pa bomo med drugim sledili s projektom izgradnje objekta za energijsko izrabo goriva iz komunalnih odpadkov, projektom zamenjave obstoječih premogovnih kotlov s kotli na biomaso, trajnostnim projektom gradnje plovne infrastrukture in malih hidroelektrarn za energetske izrabo Ljublanice in z lastno proizvodnjo zelenega vodika, vključno s postavitvijo vodikove polnilnice za uporabo vodika v prometu. Cilju razogljčevanje distribucijskega omrežja zemeljskega plina pa bomo sledili s postopnim nadomeščanjem zemeljskega plina z biometanom.

Z zavezo k razvoju, ki temelji na razogljčevanju, mi je bil zaupan še en mandat vodenja Energetike Ljubljana. Kako močno bo vihario v letih, ki so pred nami, ne želim sklepati, vem pa, da nam je do sedaj skupaj uspelo že veliko in da nam bo – skupaj – tudi v prihodnje.

Pred vami je jubilejna, 80. številka Megavata. Ob tem bi se želel iskreno zahvaliti in čestitati uradniškemu odboru za opravljeno delo, ter vsem vam, ki Megavat že vrsto let radi berete.

Še malo in bo konec leta 2023. Želim vam, da ga zaključite kar se da lepo in da v leto 2024 vstopite optimistično, pogumno in srčno.

Srečno!

Samo Lozej

 energetika ljubljana

skupina Javni holding Ljubljana

Interna revija MEGAVAT

izdaja

ENERGETIKA LJUBLJANA, d. o. o.

Verovškova ulica 62 • Ljubljana

Uredniški odbor

Glavna urednica: Irena Debeljak • **Člani:** Doris Kukovičič, Sara Savšek, Rechele Narat, Maša Štangl, Vlado Maričič, Vojko Pucihar, Primož Škerl, Herman Janež, Boštjan Kocijan, Nina Humar, Marko Butala • **Fotografija na naslovnici:** Energetika Ljubljana • **Karikature:** Sabina Goršič • **Produkcija:** Vela d.o.o. Ljubljana • **Elektronski naslov uredništva:** megavat@energetika.si

Vroči zagoni v polnem teku

S prvo zakuritevijo s plinom se je septembra začelo obdobje vročih zagonov nove PPE-TOL. Izvedli smo tudi izpihovanje parovodov, ki je bilo na trenutke tudi precej glasno. Cefovodi so sedaj že izpihani in v obratovalnem stanju. Odpravljene so tudi zadnje pomanjkljivosti v okviru strojne in elektro montaže, tako da lahko nadaljujemo in dokončamo teste plinskih turbin pod obremenitvijo z dokončno povezanimi cefovodi. Temu bodo sledili še testi z rezervnim gorivom in testi povezave na prenosno električno omrežje. Zatem nas čaka optimizacija obratovanja, garancijske meritve s testi zmogljivosti in po tehničnem pregledu še poskusno obratovanje. Ob vsem navedenem dokončujemo tudi zunanjo ureditev, vključno s ponovno vzpostavitev polne zmogljivosti industrijskega tira.

H. J.

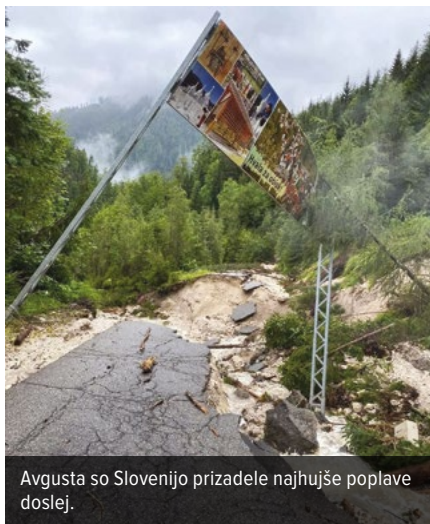
Regulacija cen plina in elektrike tudi v letu 2024

S 1. januarjem 2024 začeta veljati novi uredbi očasno navzgor zamejenih cenah zemeljskega plina in električne energije za gospodinjstve odjemalce. Cena zemeljskega plina za gospodinjstve odjemalce bo do meseca aprila 2024 v celoti regulirana (navzgor zamejena) za vse dobavitelje in bo znašala 59,9 EUR za megavatno uro oz. 0,05990 evra za kilovatno uro. Cena električne energije pa bo v višini 90 odstotkov porabe regulirana, v višini 10 odstotkov porabe pa tržno določena. V ta namen smo morali dobavitelji sprejeti nove cenike. Energetika Ljubljana bo še naprej nudila zelo konkurenčne cene, ki bodo znašale (brez DDV):

D.K.

V PPE-TOL se nadaljujejo vroči zagoni.

Avgusta so Slovenijo prizadele najhujše poplave doslej.

Pomoč prizadetim v poplavah 2023

Vsem odjemalcem električne energije pri Energetiki Ljubljana, ki so bili skladno z interventnim zakonom uvrščeni na seznam upravičencev, ter v poplavah prizadetim odjemalcem plina smo za obdobje od 4. 8. do 31. 12. 2023 omogočili znižano ceno elektrike in plina, in sicer 1 evro za megavatno uro (brez DDV). V kolikor so odjemalci plina ugotovili škodo na notranjih plinskih napeljavah, smo jim omogočili tudi brezplačen strokoven pregled plinske napeljave. V primeru, da bi morali zaradi poškodbe zamenjati plinski kotel, pa jim poleg subvencionirane cene omogočamo še dodaten popust v višini 300 evrov. Sodelavcem Energetike Ljubljana, ki so zaradi poplav utrpeli škodo na svojih domovih, smo skladno s kolektivno pogodbo omogočili solidarnostno finančno pomoč.

Sončne elektrarne na površinah in objektih MOL

Mestna občina Ljubljana je z Energetiko Ljubljana, Resalto in RES ERP podpisala pogodbo za projekt Zelena energija na površinah in objektih Mestne občine Ljubljana. Na podlagi javno-zasebnega partnerstva bo postavljenih 51 sončnih elektrarn, in sicer na strehe osnovnih šol, vrtcev, zdravstvenih domov ter športnih in kulturnih objektov. S skupno močjo skoraj 5 megavatov bodo proizvedle preko 5.200 megavatnih ur zelene elektrike na leto, kar je okoli 6 odstotkov vseh MOL-ovih potreb. Od tega bo 47 sončnih elektrarn povezanih v eno veliko skupnost, ki bo združevala javne stavbe. Energetika Ljubljana bo izvajala storitev samooskrbe z električno energijo, kar pomeni, da bo dobavljala manke električne energije ponoči in pozimi ter odkupovala morebitne viške električne energije poleti. V ta namen se sedaj v Sektorju za trženje vzpostavlja sistem za obračun dobave mankov in odkupa viškov. Skupna vrednost projekta znaša okoli 5 milijonov evrov, koncesijska pogodba pa bo trajala 17 let.

D.K.

Razdelitev mesečne porabe	Cena	VT (EUR/kWh)	MT (EUR/kWh)	ET (EUR/kWh)
90 %	Uredbena cena	0,11800	0,08200	0,09800
10 %	Cena ENLJ	0,16389	0,14689	0,15589

Podpis pogodbe za projekt Zelena energija na površinah in objektih Mestne občine Ljubljana.

»Hvala vsem, ki prispevate k vsebini Megavata«

Pogovor Ireno Debeljak,
urednico interne revije Megavat

POGOVARJALA SEM SE DORIS KUKOVIČIČ

Že naslovnica je napovedala, da je pred vami jubilejna številka naše interne revije Megavat. Tokrat 80. zapovrstjo. 20 let, 4 številke na leto. Vse izpod peres zaposlenih v Energetiki Ljubljana oz. prej v TE-TOL. Vseh teh 20 let je njegova urednica Irena Debeljak. Večina, če ne vsi, jo poznate tudi ali predvsem kot pooblaščenko za okolje in kakovost. Ko sem sama prišla pred tudi skorajda že dvajsetimi leti, v to službo, je bila Irena prva, ki sem jo spoznala. Že zelo zgodaj sem rekla, da je oseba, za katero bi v službi dala obe roki in nogi v ogenj, tako zelo sem prepričana v njeno vestnost, strokovnost, odgovornost, zanesljivost ... In še bi lahko naštevala. Je tudi edina sodelavka, s katero sem največkrat delala tudi ob večerih, ponoči, čez vikende ... Večino za Megavat. Kot sama pravi, največ se zgodi v »zaodrju«, ko je treba vse pregledati, urediti, postaviti, popraviti ... In takrat ni važno, kje smo, pomembno je, da je delo opravljeno. Zelo sem vesela, da je pristala na ta pogovor. Se le spodobi, da ji namenimo ključen prostor v reviji po toliko letih, kajne?

Bil je februar 2004. V svoje roke si dobila prvi izvod interne revije Termoelektrarne Toplarne Ljubljana. Svežega iz tiskarne. Kakšen je bil tvoj čisto prvi občutek?

Ah, kaj pa vem, če se še spomnim tega občutka, je skoraj 20 let nazaj. (smeh) Prva številka, z naslovnico termoforja, je že sama po sebi povedala, da je toplo ... Predvsem sem imela občutek zadovoljstva, da sem kljub pomanjkanju znanja na tem, če lahko rečem, tvojem področju, ugotovila, da se lahko dobro počutim tudi v koži urednice.

Prihodnosti ni brez zgodovine, tiskane besede ni brez domišljije in tudi te revije ne bi bilo brez želje po njej. Zaupaj mi, kako se je vse skupaj sploh začelo ...

V tistem času, preden smo zaposlili tebe, ki si strokovnjakinja na področju komuniciranja z javnostmi, sem dobila s strani direktorja mandat, da pripravim spletne strani in interno glasilo. Vse skupaj se je začelo z uvedbo sistema ravnanja z okoljem po ISO 14001. Ta poleg zahtev za izboljševanje kakovosti okolja zahteva tudi obveščanje zainteresirane javnosti o izvedenih aktivnostih za nižje vplive na okolje. Najprej smo postavili prikazovalnik na objektu vodočrpalnice ob Zaloški, ki je prikazoval polurne izpuste v zrak iz dimnika glavnega pogonskega objekta (emisije SO₂, NO_x, prah, CO), pripravili brošuro za uvajanje sistema, potem spletne strani, nadgradnja vsega pa je bilo še interno glasilo.

Kako si sestavila prvi uredniški odbor, kako oblikovala rubrike ...?

Z željo po informacijah za zaposlene smo želeli podati vsebine, za katere smo menili, da jih zanimajo, kot so počitniške kapacitete, dogajanja v sindikatu, svetu delavcev, predstavitev jubilarantov, razvedrilo, kot je reševanje križank s simbolično denarno nagrado in podobno. Dodali smo tudi vsebine s področja proizvodnje, razvojnih načrtov, investicij in vzdrževalnih aktivnosti, okolja. Imeli smo tudi medijski manometer. Prvi uvodnik je prispeval direktor. Tradicija se nadaljuje tako, da ima direktor uvodnik ob koncu vsakega leta, kot poslanico naslednjemu. Tako imenovane glavne intervjuje smo imeli z zaposlenimi na različnih ministrstvih, agencijah, tudi z direktorji oziroma s tistimi intervjuvanci, ki so bili vsebinsko povezani z našimi dejavnostmi.

Imena rubrik so izhajala iz besedne igre z besedo kogeneracija, kar pomeni naša soproizvodnja, sledila je e-kogeneracija, ki predstavlja razvoj, eko-kogeneracija, ki je namenjena okoljskim vsebinam, in generacija, kjer združujemo vsebine za zaposlene, ki so bolj mehke narave, če lahko tako rečem. Ti naslovi rubrik so še vedno v uporabi, sčasoma pa smo jim dodali nove.

Če me spomin ne vara, ime revije niste izbrali v uredniškem odboru, temveč ste izvedli natečaj zanj?

Z direktorjem sem bila dogovorjena, da bi izvedli natečaj za naslov interne revije, kjer bi nagrajenec za nagrado dobil vikend

paket v naših počitniških kapacitetah. Odziv je bil zelo velik. Izbrano je bilo ime Megavat, zmagovalec je bila skupina iz službe tehnološko ekološkega nadzora, in sicer Magda Jančar, Drago Stopar, Marjan Zgonc, Mateja Pintar in Igor Urh. Izbrano ime je enostavno, prikazuje moč, energijo, torej karakteristike proizvodnje TE-TOL. Nekateri so na natečaj poslali tudi slikovni material za posamezna imena. Tako smo odkrili prvega karikaturista, Rajka Peraniča.

Na prvi naslovnici je bil termofor. Je bil »štomarski« del sodelavcev kaj hud natej? (smeh)

V uredniškem odboru se nam je zdela zelo posrečena, strojniki in električarji so imeli pa pripombe, da pri vseh teh ogromnih kotlih, parnih turbinah in generatorjih dajemo na naslovnico termofor. Želeli so bolj tehnične naslovnice. Smo jih upoštevali in že v drugi številki je bila na naslovnici ta prava »šlosarsko-štomarska« naprava.

20 let, 4 številke na leto. Vse napisane izpod tvojega in peres drugih članov uredniškega odbora ter tudi drugih sodelavcev ... Kako bi se lahko sprehodila čez vse te številke? Kaj bi morda najraje izpostavila?

Težko bi izpostavila katero od številok Megavata. Lahko pa dodam, da se veselim uredniških odborov. Člani uredniškega odbora, kljub vsemu delu, ki ga imamo, kreiramo zasnovano za vsebino številke z različnimi idejami, ki jih predhamo, in smo lahko zado-

voljni, kako so vsebine povezane, ne glede na to, da naša družba izvaja ogromno dejavnosti. Dobre članke pišejo tudi zaposleni, ki niso v odboru in bi se jim na tem mestu res rada zahvalila, da zelo prispevajo k vsebini Megavata.

Se je kdaj zgodilo, da je bilo kakšno številko vsebinsko težko pripraviti?

Oh, Doris, kaj pa vem. Verjetno se je že kdaj zgodilo, pa sem pozabila (smeh), a dober »brainstorming« na sestankih uredniškega odbora zna tudi te težave premagati.

Po pripojitvi TE-TOL k Energetiki Ljubljana leta 2014 je uredniški odbor pridobil nove člane in nove rubrike ... Je bilo težko pridobiti sodelavce, večče in željne pisanja?

Leta 2014, po pripojitvi, smo dodali nove rubrike, povezane z dejavnostmi, ki jih izvajajo na Verovškovi ulici, kot so oskrba s toploto, oskrba s plinom in oskrba uporabnikov. Takrat smo dobili štiri nove člane, ki so pokrivali to področje. Novi člani so poleg večšine pisanja prinesli tudi nove ideje. Takrat smo dodali intervju s sodelavci v Energetiki, pa tudi s tistimi iz JHL, MOL, podjetij v holdingu. To rubriko smo poimenovali Gostujoči člen v verigi. Prav tako smo dodali tudi predstavitev zaposlenih, ki imajo zanimiva znanja in konjičke. Na začetku smo jo poimenovali Energetika.ART, kasneje pa Energetika.SMART. Če povzamem, s pripojitvijo se je vsebina zelo obogatila.

Znaš naštetiti vse člane uredniških odborov do sedaj? Nekaj se jih je že upokojilo, nekateri so žal že pokojni ...

Lahko poskusim. Bom naštel samo člane, ki smo zaposleni oziroma so bili v naši družbi. V prvi skupini smo bili ti, Janez Rupar, Štefan Šimunič, Maša Štangl in jaz. Kar dolgo časa smo bili sami, imeli pa smo tudi interne karikature izpod čopiča Rajka Peraniča. Ko se je leta 2010 upokojil, nam je na pomoč priskočil Ciril Povše in za področje vsebin iz razvoja Primož Škerl, ki je nadomestil Janeza Ruparja, ki je žal že pokojen. Po pripojitvi se nam je pridružila Alenka Megušar, ki je skrbela za področje oskrbe uporabnikov in ni več zaposlena v naši družbi. Zamenjali sta jo Sara Savšek in Nina Humar. Vse od pripojitve je z nami tudi Vojko Pucihar, ki pa žal le redko utegne priti na uredniški odbor, vselej pa poskrbi, da je področje oskrbe s toploto vedno prvi pri pripravi člankov. Za oskrbo s plinom je bil včasih zadolžen Boris Šorc, ki se je upokojil, kasneje ga je nadomestil Tadej Kaluža, danes pa je z nami Marko Butala. Brez vsebine sveta delavcev ni številke Megavata, tako da je na sestanke vabljen tudi Boštjan Kocjan, ki se zaradi izmenskega dela le teh redko udeleži, a prepričana sem, da so njegovi članki zelo brani, tako kot so zapisniki sveta delavcev. Prav tako imamo v

Irena Debeljak

uredniškem odboru tudi Hermana Janeža, ki poskrbi za aktualno vsebino našega največjega projekta in vse okoli športno-kulturnega društva, pred tem pa je tudi skrbel za razvojno vsebino. Brez karikatur tudi ne gre, Sabina Goršič je res prava umetnica. In na koncu je seveda češnjica na tortici, Rappelle Narat, ki skrbi ne samo za predloge za intervjuje, ampak jih tudi izvede tako, da prodre pod prvo masko intervjuvanca. Sem koga pozabila? Ah, seveda sem. Enkrat na leto, se uredniškega odbora udeleži tudi direktor. Podpora vodstva je za dobro interno revijo poglavitna. A vendarle (smeh), na teh sestankih nima vedno zadnje besede, včasih sprejememo njegove ideje za članke in intervjuje, včasih pa tudi ne.

Brez da bi posebej razmišljala ... katero naslovnico si najprej priklješ v spomin in zakaj? In pa, kateri članek ... ?

Naslovnice in člankov je precej, sploh v teh 20.ih letih. Ti si mlajša, mogoče bi ti kakšno naslovnico izpostavila ali pa članek. (smeh)

Joj, ne, tudi jaz ne morem nobene posebej priklicati, zakaj sem te sploh to vprašala ... (smeh)

Oblikovno gledano je šla revija čez določene spremembe, pa vendar se bistveno ni umaknila od poudarka na besedilih. Teh je še vedno več, kot je fotografij. Zakaj?

Zavedamo se, da bi moralo biti več slikovnega materiala. Smo že poskušali to

spremeniti, pa ni šlo. Težava je v tem, da bi v tem primeru največkrat morali krajšati tekste, kar se nam pa vedno znova zdi škoda. Teksti so res dobri, število strani pa omejeno.

Tempo današnjega časa je res tak, da vsi bolj gledamo kot beremo, pa vendar, če želimo razumeti, kdo smo in kaj vse delamo, je prav, da tudi kaj preberemo, še posebej, če sodelavci potrudijo s pisanjem ...

V vsakih reviji je tudi več pogovorov. Morda veš, koliko intervjujev je bilo do sedaj objavljenih?

Ti skrbno paziš, da intervjujev ne ponavljamo, saj poleg zapisnikov skrbiš tudi za to evidenco. Saj vem, da si mi vse posredovala po e-pošti, a vseeno, kar ti odgovori na to vprašanje.

Statistiko bom dodala na koncu, obljubim.

Zakaj je pomembno, da sodelavci premagajo morebitno tremo zaradi izpostavljanja in predstavijo svoje delo, svojo službo?

Skoraj 600 nas je zaposlenih, ločeni smo na dve oziroma tri lokacije. Menim, da se zaposleni niti na isti lokaciji res vsi ne poznamo. Priznam, da tudi sama ne poznam vseh zaposlenih v enoti TE-TOL. Prav zato je to zelo pomembno in upam, da bo rubrika Spoznajte sodelavce doživela nadaljevanje.

Vsaka revija ima tudi nagradno križanko. Te niso več ravno pogoste v internih revijah ... kako to, da se je obdržala ta praksa?

Verjetno tudi zaradi podpore direktorja. Zaposleni so lahko deležni treh nagrad, katerih vrednost je simbolična, a vseeno pomembna za zaposlene. Upam, da se bo tudi v nadaljevanju ta praksa obdržala.

Uredniške odbore vodiš zelo sistematično, vedno znaš prisluhniti predlogom. Kako se pripraviš nanje?

Že od začetka vodim odbore kot projekt. Povem rok, do kdaj morajo člani uredniškega odbora pripraviti članke oziroma intervjuje in jih posredovati tebi. (smeh) Na sestankih se določi vsebina in obseg člankov, torej ali se pripravi za eno ali več strani. O vseh idejah, ki jih podajo posamezni člani uredniškega odbora, se pogovorimo. Včasih z glasnim govorom, včasih s smehom. Vse z namenom, da za naše bralce naredimo zanimivo številko. Za intervjuje se predlagajo osebe, s katerimi bi želeli narediti intervju in tukaj imata večinoma glavno nalogo vidve z Rechelle, da se dogovorita za izvedbo. V primeru, da se vsebina intervjuja povezuje z določenim področjem, ki ga pokriva posamezni član uredniškega odbora, lahko le tega izvede tudi slednji ali pa vama pomaga pri pripravi na intervju. Vse to se na koncu skrbno zapiše, tako kot to zahteva projektno vodenje.

Zgledne zapisnike pripravljáš ti in tudi pred rokom skrbno obveščáš vse člane, da se počasi rok izteka - če bi slučajno pozabili. In mislim, da te kar upoštevamo - bolj ali manj, s kakšno manjšo zamudo, dan ali dva, kajne?

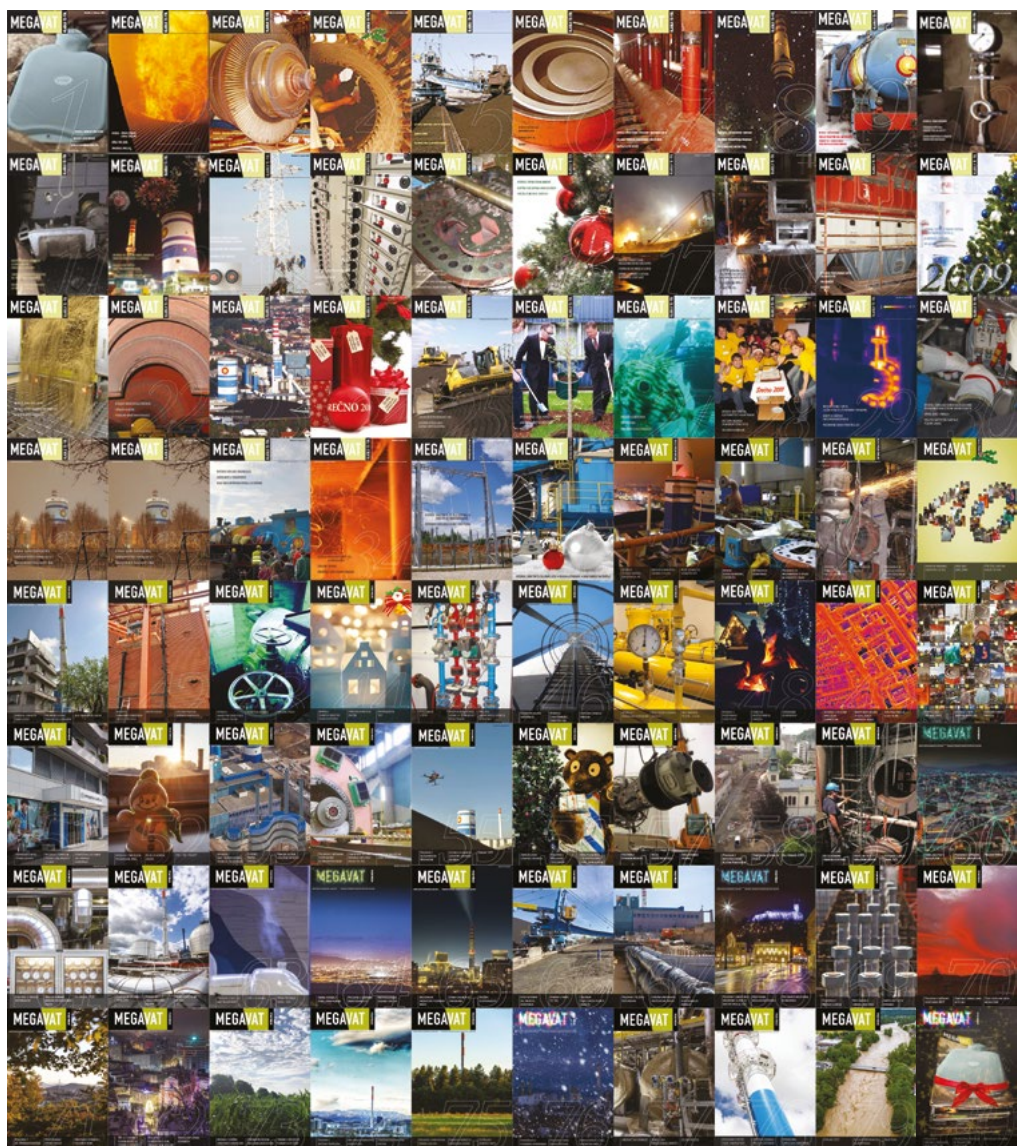
Drži. Vedno. Vsi pridni kot mravljice ...

Ali bova zaupali bralcem, kako poteka dejansko ustvarjanje revije, komunikacija in sodelovanje in kaj se nato dogaja v zaodrju, po tem, ko vsi že oddajo prispevke?

Hm, zaodrje je najbolj zanimivo. Tako kot vedno. Mislim, da lahko ostane najina skrivnost. Lahko samo na kratko povem, da ko je rok za oddajo člankov mimo, torej, ko je konec koncerta, se šele vse začne. (smeh) Včasih sva komunicirali kar med vikendom, zdaj sva že malo starejši in bolj izkušeni in sva to delo pustile za večerni čas. (smeh) Kljub vsem pregledu pa se še zgodi, da me direktor vpraša, kje je tistih pet točk, ki sem jih navedla v članku, če so napisane samo tri ...

Pred nami je jubilejna, 80. številka. Kaj nam prinaša?

Sicer je v moji navadi, da v uvodniku preletim vsebino vsake številke. Naj bom tokrat modro tiho in povem samo tole: Pred vami je vsebinsko bogata številka, ki je prekoračila običajnih 20 strani.

20 let, 80 številik:

- 80 glavnih intervjujev,
- 120 pogovorov s sodelavci iz Energetike Ljubljane,
- 28 pogovorov s sodelavci iz velike mestne družine
- in številni prispevki s področja našega dela.

Če strneva najin pogovor ... Kaj bi želela sporočiti vsem, ki skupaj s tabo pripravljajo revijo in kaj njenim bralcem?

Osredotočila bi se samo na bralce, kajti člani uredniškega odbora so me že toliko spoznali, da vedno lahko povedo kritike in pohvale ter, če želijo dodatne rubrike, jih poslušam in potem naredimo kompromis. Glede bralcev pa priporočam, da se posamezne službe začnejo predstavljati tako kot so to začeli v Sektorju za trženje v rubriki Spoznajte sodelavce. Prav tako se lahko spoznamo tudi preko Energetika.SMART.

Prepričana sem, da ima vsak izmed nas hobi, ki bi ga lahko predstavil.

Kaj počne Irena Debeljak, ko ne skrbi za okolje in ko ne pripravlja Megavata?

Iščem čas, da sem z otrokoma in prijatelji ter da grem na potovanje. (smeh) Če ga ne najdem, pa uspešno najdem čas za naravo, kjer najdem notranji mir.

Bioplin in biometan

SARA SAVŠEK

O bioplinu se zadnje čase kar pogosto govori, ampak včasih pride do nerazumevanja, kaj bioplin sploh je. Bioplin je plin, ki nastane z anaerobnim (brez prisotnosti kisika) gnitjem oziroma vrenjem organskih snovi ali odpadkov v sestavine, ki so bolj enostavne po strukturi. Bioplin sestavlja od 50 do 70 % metana, od 30 do 40 % ogljikovega dioksida, poleg tega pa v njegovi sestavi najdemo še manjše količine plinov kot so žvepovodik, amonijak in dušik... Pridobivamo ga iz organskih snovi, ki vsebujejo zadosten delež ogljika. Te so lahko fekalije domačih živali, gospodinjski in poljedelski odpadki, odpadki košnje, obrezovanja rastlin, živalske industrije in klavniški odpadki. Za nastanek bioplina so primerne tiste organske biološke snovi, ki svojo sestavo spremenijo z delovanjem mikroorganizmov.

Bioplin

Ali ste vedeli, da je stranski proizvod pri anaerobni predelavi kvalitetno in okolju prijazno gnojilo, ki ima manj neprijetnega vonja v primerjavi z drugimi gnojili, bogat z dušikom, kalijem in fosforjem, z nizko vsebnostjo težkih kovin in vsebuje manj žvepla in klic ter je manj agresiven do rastlin kot običajno gnojilo?

Kakšen pa je bioplin v primerjavi z ostalimi fosilnimi gorivi? Največja razlika je, da je bioplin CO₂ nevtralen vir energije. Uporaba bioplina je danes že precej razširjena, saj na svetu obstaja več kot 5 milijonov naprav za pridobivanje bioplina, večina teh pa se nahaja v Indiji in na Kitajskem, saj tam bioplin potrebujejo za kuhanje in razsvetlavo. Na območju Evrope je proizvodnja najbolj razvita na Danskem, v Nemčiji in Švici, kjer bioplin uporabljajo predvsem za sodobne naprave, ki so namenjene soproizvodnji toplote in elektrike.

V Sloveniji sega proizvodnja bioplina že v leto 1995, ko so ga začeli proizvajati na eni največjih prašičjih farm pri nas, v Ihanu. Kasneje, leta 2002, so bioplin za proizvodnjo toplote in za potrebe čistilne naprave začeli uporabljati še na eni prašičji farmi v Ižakovcih. Leta 2003 pa je na kmetiji v Letušu začela obratovati prva bioplinska naprava, ki električno energijo oddaja tudi v javno omrežje. Vse do danes v Sloveniji obratuje več deset bioplinskih naprav, ki so različnih velikosti, prirejene pa so tudi različnim materialom, iz katerih se proizvaja bioplin.

Biometan

Iz bioplina se lahko proizvaja biometan, ki je naraven in obnovljiv vir. Njegova kemijska sestava in lastnosti so primerljive z zemeljskim plinom, zato ga lahko dovajamo v omrežje zemeljskega plina. Uporabljamo ga lahko za iste namene kot zemeljski plin: ogrevanje, priprava tople sanitarne vode,

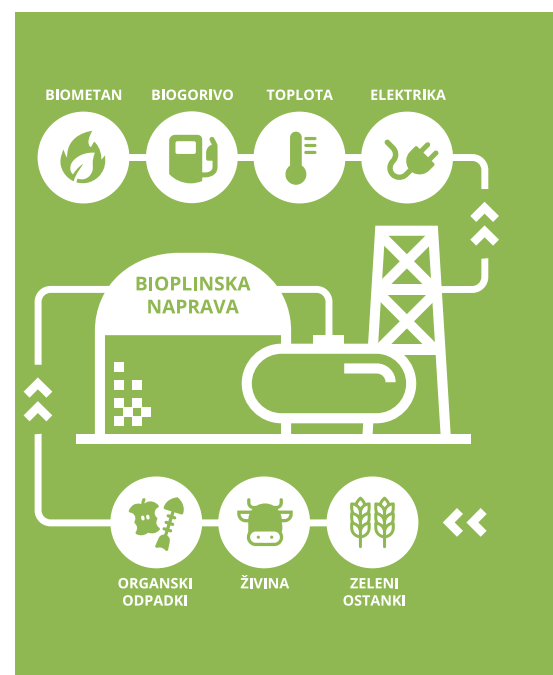
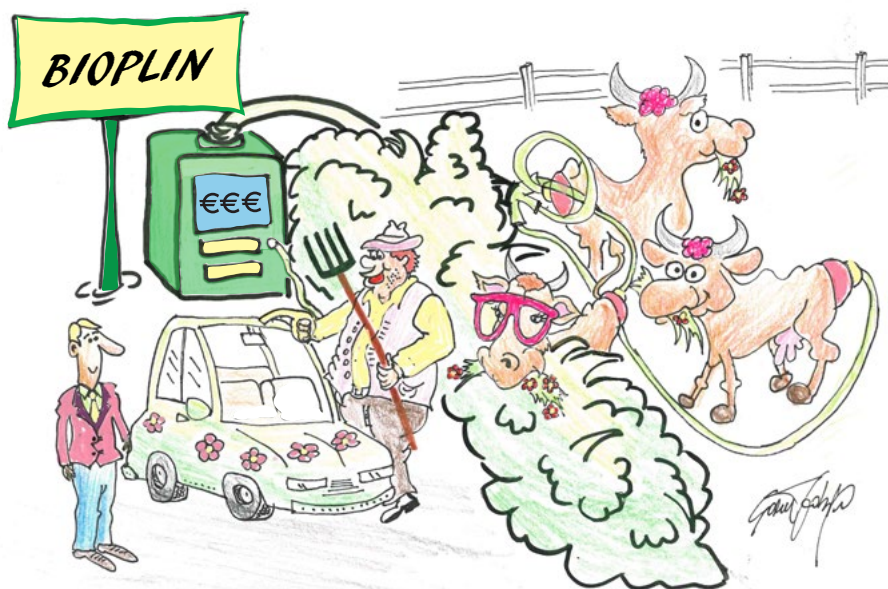
kuho, pogon vozil ... Zaradi vsestranskosti bo imel biometan v prihodnosti zagotovo pomembno vlogo z vidika trajnosti. V Energetiki Ljubljana si s ciljem zelenega prehoda prizadevamo tudi za postopno nadomeščanje zemeljskega plina z biometanom.

Biometan je v primerjavi z drugimi obnovljivimi viri energije enostavno hraniti, saj se ga lahko shranjuje v obstoječem plinovodnem omrežju ali pa celo v skladiščih zemeljskega plina. Kot navedeno, je biometan podoben zemeljskemu plinu, zato je tudi za njegov transport mogoče uporabljati obstoječe plinovodno omrežje, uporaba biometana za namen ogrevanja pa ne predstavlja dodatnih stroškov glede predelav ali dodatnih vlaganj sredstev v omrežje.

V luči slednjega smo tudi pristojno ministrstvo za energijo pozvali, da naj pripravi manjkajočo zakonodajo in ustvari ustrezne pogoje za razvoj obnovljivih plinov v Sloveniji.

Vir: <https://www.trajnostnaenergija.si>

MEGAWAT

Predelava plinovodov pri MRP Preska

IGOR BENEDIČIČ

V distribucijskem sistemu zemeljskega plina na območju MOL in primestnih občin, v katerih smo sistemski operater, stalno izboljšujemo distribucijski sistem in s tem skrbimo za večjo zanesljivost in varnost delovanja omrežja ter posledično tudi za večjo zadovoljstvo odjemalcev. Zato smo letos izvedli predelavo izstopnih plinovodov pri merilno regulacijski postaji (MRP) Preska in pri tem povezali omrežje Preske in Sore z omrežjem Medvod in Tacna. To pomeni, da bo ob izpadu MRP Preska, območje Preske in Sore oskrbovano s plinom iz MRP Tacenska. S tem smo povečali zanesljivost obratovanja omrežja območja Preske in Sore in dodali košček mozaika k zanesljivejši oskrbi odjemalcev zemeljskega plina.

Zaradi starosti distribucijskega sistema v občini Medvode je bilo v letu 2022, v sklopu povezave omrežij območij Tacen in Medvode, poenoten obratovalni tlak na 0,9 bar. Tako sta obe območji dobili napajanje iz dveh regulacijskih postaj (Tacenska in Preska). Povsem ločeno je bilo območje Preske in Sore, kjer je plinovodno omrežje delovalo s tlakom 1 bar in napajano samo iz MRP Preska. V primeru okvare na omenjeni postaji bi tako brez napajanja ostalo celotno območje Preske in Sore, kar predstavlja 255 odjemalcev. Pred časom je bil podan predlog o predelavi izstopnih plinovodov iz MRP Preska in povezave obeh območij v enotno, ki bo lahko napajano iz dveh MRP. V letošnjem letu je prišlo do realizacije predelave in poenotenja dveh območij v en sistem, ki obratuje pod tlakom 0,9 bar. S tem smo povečali zanesljivost

»By pass« povezava v vgrajenočasno prenosno regulacijsko linijo

obratovanja omrežja in olajšali vzdrževanje obeh regulacijskih postaj.

Priloge za izvedbo predelave so se začele s projektiranjem predelave plinovoda in merilno regulacijskih linij v regulacijski postaji. V distribucijski službi smo pripravili tehnološki postopek predelave. Pripravili smo analizo odjema plina na območju Preske in Sore, ter določili skrajne roke, ki še omogočajo izvedbo. Za neprekinjeno delovanje omrežja smo imeli dve možnosti napajanja, vtiskovanje plina v plinovod preko cisterne LNG ali pa izvedbo napajanja preko »by pass« povezave z začasno prenosno regulacijsko linijo. Zaradi velike cenovne razlike smo se odločili za slednje. Nepredvidene in slabe vremenske razmere so začetek del prestavile v oktober, ki je bil skrajni možni rok izvedbe.

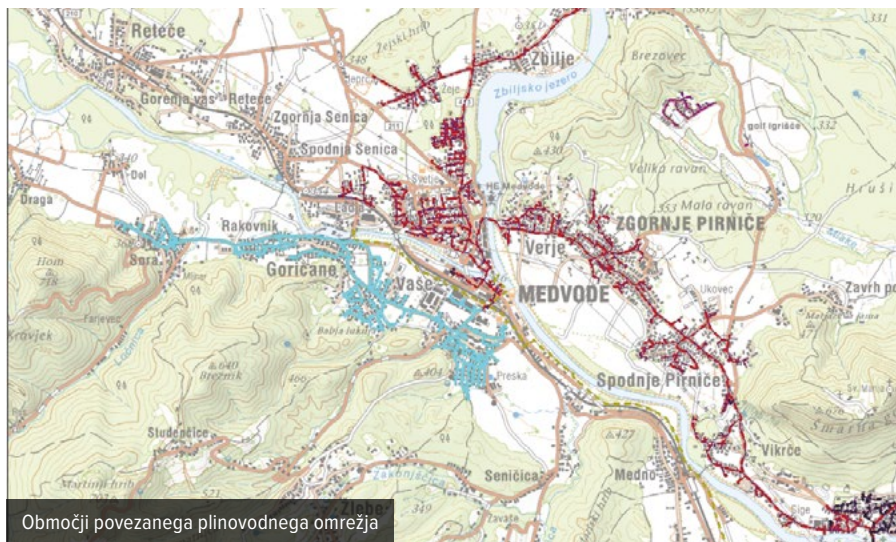
Poseg je bil tudi gradbeno zahteven, saj je gradbena jama segala do polovice ceste, obenem pa je bilo na mestu posega vgrajenih veliko drugih inštalacij, na katere smo morali paziti. Najprej je bilo potrebno obstoječa plinovoda iz smeri Medvod proti Preski fizično povezati. To smo izvedli z izdelavo »by pass«

povezave, v katero je bila vgrajena začasna prenosna regulacijska linija, ki je tlak 0,9 bara znižala na 270 mbar, kar je bila osnova za baloniranje plinovoda proti Preski. Pri pripravi plinovoda za nadaljnjo predelavo smo morali izvesti 4 baloniranja obratujočih plinovodov in vzpostaviti napajanje preko by pass povezave. Sodelavci iz službe za vzdrževanje RP pa so izvedli zaustavitev delovanja regulacijske postaje. Po razplinjanju izstopnih delov plinovodov smo pristopili k predelavi in vgradnji dodatnih zemeljskih ventilov. Po izvedbi tlačnega preizkusa, smo pristopili k zaplinjanju in vzpostavitvi obratovanja nove povezave ter izenačitve tlaka na celotnem področju na 0,9 bar.

Po končani predelavi je bilo potrebno odstraniti ukinjeni del izstopnega plinovoda. Predelava in odstranitev dela regulacijske linije v MRP Preska pa bo počakala do drugega leta, na konec ogrevalne sezone.

Z izvedeno predelavo je oskrba naših odjemalcev na območju Preske in Sore varnejša in tudi zanesljivejša, obenem pa so močno olajšana večja vzdrževalna dela na regulacijski postaji Preska.

Območji povezanega plinovodnega omrežja

Novo stanje po predelavi

Moderni sistemi za preskušanje in kontrolo v Laboratoriju za toplotne števec

IGOR POLJAK

Za kontrolo točnosti merilnikov toplotne energije v Laboratoriju za toplotne števec uporabljamo različne sisteme komunikacije z merilniki. Od visokofrekvenčnih signalov – impulzov iz računskih enot, volumnskih impulzov iz merilnikov pretoka do sofisticiranega sistema NOWA (NOrmierte Wärmehähler Adapter). Ta omogoča, preko modulov, popolno komunikacijo pred in med preskušanjem. Za povezavo merilnikov na module, ki so vgrajeni v preskusno napravo, se uporabljajo optične glave, in sicer lahko 12 istočasno.

Merilniki morajo imeti za to optični vmesnik, kar je že vrsto let potrebno pri večini modernih merilnikov. Sistem NOWA prebere serijske številke, kompletno konfiguracijo merilnika in zajema podatke pred, med in po preskušanju v treh preskusnih točkah. Za samostojen preskus samo računске enote, se lahko tudi preko optične glave simulira pretok.

Preko NOWA sistema lahko na podlagi izmerjenih merilnih pogreškov ultrazvočne merilnike tudi justiramo (korigiramo krivuljo merilnih pogreškov v celotnem merilnem območju merilnika pretoka), če so izmerjeni merilni pogreški izven predpisanih dopustnih omejitev (ndp).

Predpogoj za preskus merilnika preko NOWA sistema je, da ima merilnik tudi vgrajen program za tovrstno komunikacijo, kar pa v veliki večini proizvajalcev že vrsto let je. Za vsak tip merilnika nam mora proizvajalec

posredovati NOWA datoteke, ki jih naložimo v naš računalnik, da lahko izvajamo komunikacijo z merilnikom. Programe za vse proizvajalce in posamezne tipe merilnika pišejo v nemški družbi, ki ima ustrezno razvojno licenco. V letu 2023 smo preskušali in overili 48 različnih tipov merilnikov toplotne energije. Za večino smo uporabili sistem NOWA.

Obstoječa verzija sistema NOWA ima tudi nekaj pomanjklivosti. V prvi vrsti potrebuje prevajalni računalnik med programom NOWA, ki deluje še v DOS-u, in SPS programom v Labview, ki krmili preskusno napravo.

Druga pomanjkljivost je, da se lahko istočasno preskuša le isti tip istega proizvajalca merilnika z enakimi deklariranimi parametri delovanja.

Zato so se v združenju toplarn AGFW v Nemčiji, s proizvajalci merilnikov ter inštitutom PTB pred leti odločili za razvoj nove

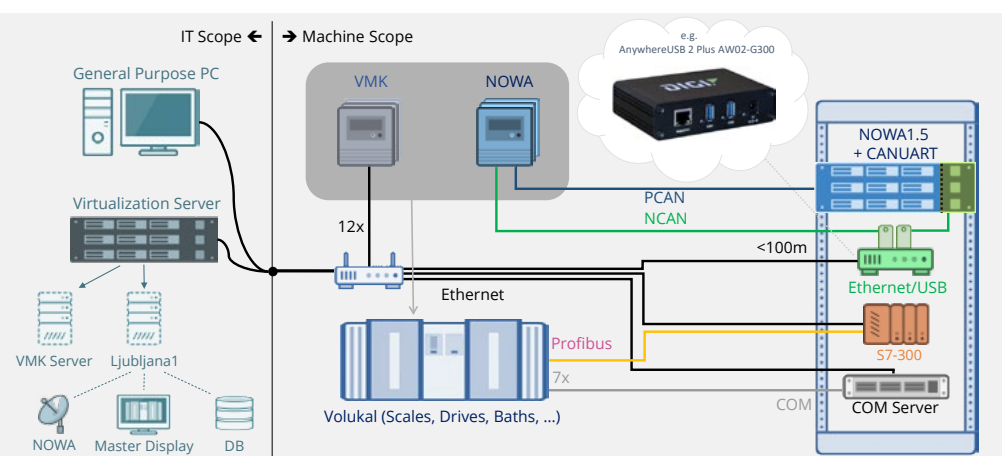
verzije sistema NOWA, ki bo sodoben, prilagojen sedanjim programskim platformam in bo imel še več funkcij in možnosti. Danes je sistem razvit kot t.i. NOWA 2.0.

V letu 2024 si ta sistem želimo implementirati v naši preskusni napravi Enerkal in Volukal. Večina proizvajalcev merilnikov je prešla s programom za preskušanje že na novo verzijo. Toda vsi obstoječi merilniki bodo ostali na stari verziji, kar pomeni, da bomo za preskušanje morali obdržati tudi obstoječo verzijo sistema NOWA.

Zato bo potrebno prilagoditi napravo za delovanje obeh verzij. S tem namenom, s pomočjo firme zunanjega partnerja, iščemo optimalne rešitve za povezavo obstoječih računalnikov in krmiljenja z novimi moduli in novim sistemom NOWA. Na spodnjih slikah so shematično prikazane rešitve povezav vseh komponent, potrebnih za delovanje obstoječega in novega sistema v eni preskusni napravi Enerkal. Sistem zaradi sinhronizacije vseh komponent in modulov, ki so potrebni za tak proces preskušanja zahteva interoperabilnost vsakega posameznega sistema, ki so povezani v preskusni napravi Enerkal.

Z razvojem preskusnih naprav sledimo razvoju merilnikov toplotne energije. Z uvajanjem novih sistemov in komunikacije pri preskušanju pa moramo zagotavljati predpisano merilno negotovost meritev, ki jo naprej ovrednotimo sami, preverja pa jo Slovenska akreditacija in Urad za meroslovje RS v okviru obdobjnih ocenjevalnih obiskov.

MEGAT

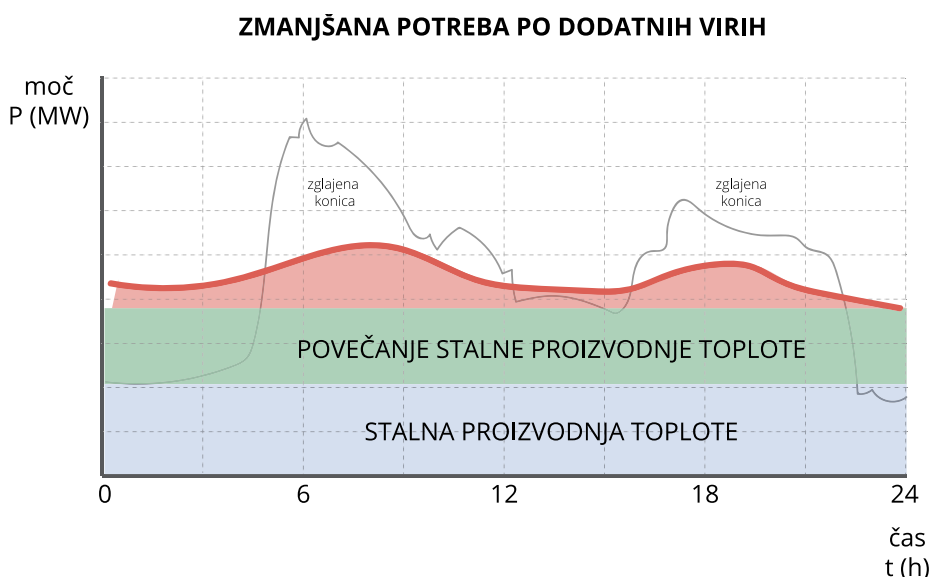
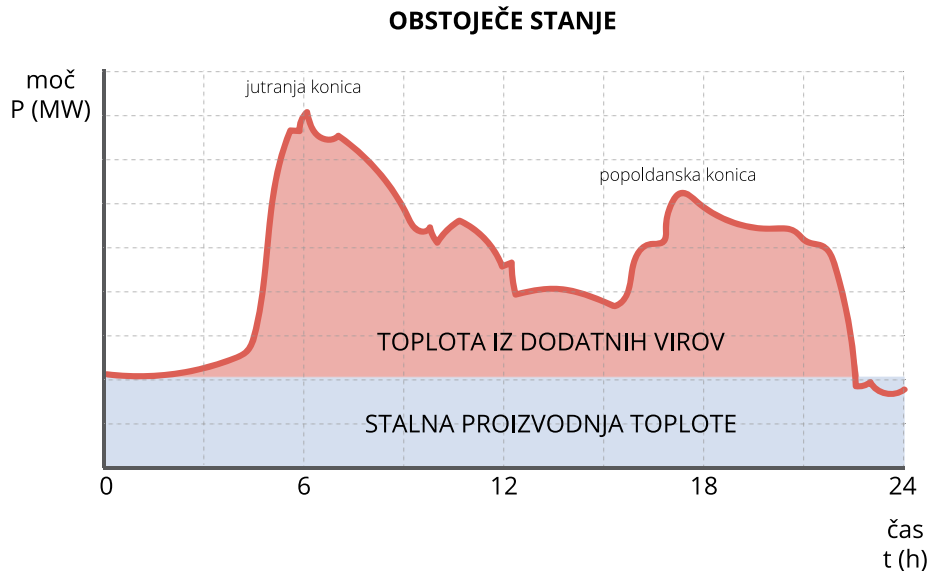
Virtualna toplarna

PRIMOŽ ŠKERL, NINA HUMAR

Distributerji toplote imamo v ogrevalni sezoni izziv, kako odjemalcem v vsakem trenutku dati na razpolago toliko toplote, kolikor je zahtevajo. Odjemalci namreč toplote ne odjemajo enakomerno skozi ves dan, temveč to počno v »valovih« oz. ob konicah. Ponoči, ko mesto spi, se odjem toplote zniža zaradi varčevalnih programov na sobnih termostatih, ki nižajo temperature prostorov v stavbah. Zgodaj zjutraj se začno stavbe pospešeno ogrevati, da nadomestijo nočni manko toplote in omogočijo uporabnikom udobno bivanje, poleg tega pa se poveča poraba sanitarne tople vode – vsak se želi pred službo oprhati in si pripraviti skodelico vroče kave. Preko dneva se odjem toplote zniža, saj so stavbe sedaj ogrete, pa tudi dnevna temperatura okolice je višja od jutranje. Zvečer se okolica spet ohladi, kar poveča porabo toplote kot tudi porabo sanitarne tople vode – nastopi drugi, nižji »val« oz. konica odjema toplote. Ko ugasnejo luči in mir spet leže na zemljo, se zopet vključijo varčevalni programi in odjem toplote se zniža na nočno raven. In tako dan za dnem.

Odjem toplote je edini del distribucijskega sistema, ki ga distributer ne more direktno nadzorovati, vsaj ne v obstoječem sistemu. Tako se moramo prilagajati »valovom« odjema z aktivacijo dodatnih proizvodnih virov in povečanjem pretokov vode v omrežju. Vse to veča porabo elektrike, dodatni viri obratujejo le kratek čas in so praviloma najmanj učinkoviti, pa tudi vsakodnevno zaganjanje in zaustavljanje jim na dolgi rok škodi. Tako se povečujejo stroški za odjemalce.

Razmišljali smo o možnosti nižanja teh stroškov, kar bi dosegli z omejevanjem odjema toplote pri odjemalcih v nekaterih terminih. Tako bi znižali višino »valov« odjema toplote oz. jih raztegnili na daljši čas. Ključno bi bilo, da odjemalci pri omejevanju odjema toplote ne bi opazili spremembe udobja v prostoru. Kako to doseči? Podobno kot baterija hrani elektriko, hrani vsaka stavba toploto v svojih gradbenih materialih, ki jo v primeru prekinitve dobave toplote iz sistema daljinskega ogrevanja začnejo sproščati in s tem ublažijo upadanje temperature prostora. Bolj masivno, kot je objekt grajen, bolj kot je energetsko učinkovit in bolj kot je zunaj toplo, dlje časa je lahko prekinjena oz. ome-

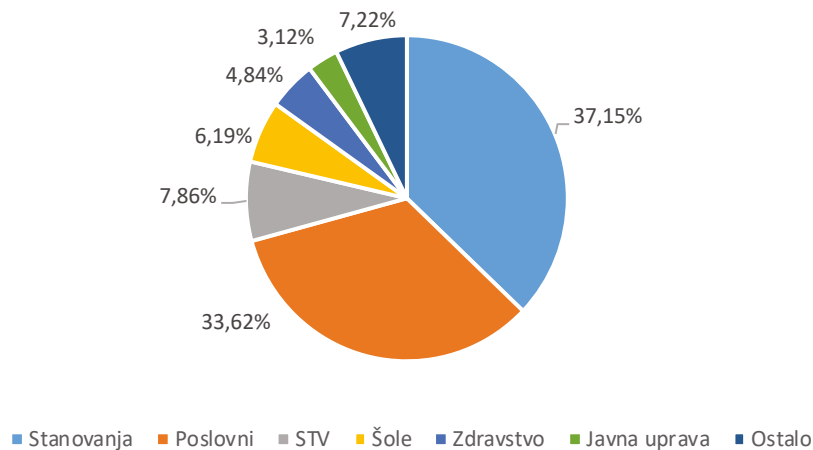

jena oskrba s toploto brez vpliva na udobje odjemalcev. Ta upad odjema toplote smo poimenovali virtualna toplarna, ker učinkuje podobno kot dodatna proizvodnja toplote. Posledično se lahko razbremenijo delujoče proizvodne vire, razbremenitev pa se lahko pozna tudi v elektroenergetskem omrežju v primeru razbremenitve soproizvodnega vira. Okrog te ideje (in nekaj drugih) smo zgradili pilotni projekt Senergy Nets, kjer jo bomo preizkusili v praksi.

Vsak objekt je lahko udeležen v virtualni toplarni, učinek slednje pa je večji z večjim številom udeleženih objektov v prilagajanju odjema - idealno bi bilo seveda, da bi bili udeleženi vsi objekti, vendar se bomo v pilotnem projektu zadovoljili z nekaj deset objekti, da preverimo učinkovitost koncep-

ta. Z naraščanjem števila objektov se pojavi vprašanje, kako z njimi upravljati, da bo dosežen željeni učinek virtualne toplarne ob ohranjanju bivalnega udobja odjemalcev. Ne nazadnje so stavbe med seboj zelo različne, tako po toplotnih lastnostih (masivnost, energetska učinkovitost) kot tudi po velikosti – na omrežje ena velika stavba učinkuje bolj kot pa nekaj deset enostanovanjskih stavb, stekleni nebotičniki pa toploto izgubljajo precej hitreje kot masivne stavbe. Upravljanju tako raznolikih sistema je lahko kos le namenski računalniški program, ki upošteva vse lastnosti razpoložljivih stavb in jih aktivira sočasno ali v vrsti eno za drugo z namenom doseganja željenega učinka – znižanja moči. Več stavb istočasno pomeni večjo moč virtualne toplarne, stavbe ena za drugo pa

Poraba merilnih mest glede na namembnost

predstavljajo trajanje »obratovanja« take toplarne. Ne smemo pa pozabiti, da ima vsaka stavba le omejen čas aktivacije v virtualni toplarni – prej ali slej se njena notranja zaloga toplote porabi in temperatura prostorov pade tako nizko, da uporabnike že začne zebsti. To pa ni namen virtualne toplarne, niti ne gre skupaj z našim poslanstvom zagotavljanja bivalnega udobja. Zato bo moral računalniški program poznati vse lastnosti stavb, vključenih v virtualno toplarno, in skrbeti, da bo aktiviranih dovolj stavb za zagotavljanje željene moči virtualne toplarne ter da bodo stavbe izločene iz aktivacije preden v njih bivalno udobje začne upadati. Namesto njih bodo aktivirane nove stavbe, ki pred tem še niso bile in je njihova zaloga toplote dovolj visoka oz. so dovolj ogrete. Izločene stavbe bodo rabile nekaj časa, da se spet napolnijo s toploto, podobno kot akumulatorska baterija z elektriko, nato pa bodo spet pripravljene za uporabo v virtualni toplarni.

Izbor stavb oz. toplotnih postaj

Osnovno vodilo pri izboru stavb za vključitev v projekt Senergy Nets je bil izbrati vzorec stavb, ki bo po namembnosti stavb (stanovanjske stavbe, javne stavbe, muzeji, poslovne stavbe, industrija, šole ...) reprezentativno odraža strukturo odjemalcev na sistemu daljinskega ogrevanja v Ljubljani. Pri tem smo se osredotočili samo na stavbe, ki imajo ločena merilna mesta, preko katerih se vrši dobava toplote za ogrevanje prostorov in pripravo sanitarne tople vode. V sklopu projekta bomo namreč obravnavali samo merilna mesta (toplotne postaje), namenjena ogrevanju prostorov. Nadalje smo se pri izboru omejili na stavbe, ki imajo priključno moč manjšo od 500 kW, z nekaj izjemami pri poslovnih stavbah. Pri izboru stavb smo pazili tudi na to, da smo pri posameznem tipu namembnosti zajeli, kar se da širok nabor stavb različnih starosti in stanja (tip gradnje, energetska sanirana/ne-sanirana stavba).

Pregled toplotnih postaj

Na podlagi preteklih izkušenj smo vedeli, da oprema določenih proizvajalcev ni kompatibilna med seboj, zato so bile toplotne postaje, ki bi lahko povzročile težave pri izvajanju projekta izločene. Pri 61 toplotnih postaj so sodelavci iz Službe za vzdrževanje toplotnih postaj in omrežja opravili dodatni pregled, pri čemer se je izkazalo, da le 5 toplotnih postaj ni primernih za sodelovanje v projektu. V okviru pregleda je bil pripravljen popis obstoječe opreme in ocena kompatibilnost s strojno in programsko opremo, ki bo uporabljena pri projektu.

Oprema, ki se bo dodatno vgrajevala v toplotne postaje je bila izbrana na podlagi tehničnih zahtev projekta in nam bo omogočila daljinsko upravljanje toplotnih postaj.

Vključevanje končnih uporabnikov

S strani upravnikov smo prejeli ugodne informacije o vključevanju končnih odjemalcev v Senergy Nets. V javnosti se krepi zavedanje o potrebi po spremembi in optimizaciji načina ogrevanja. Projekt je splošno prepoznan kot zanimiv, kar je privedlo do dodatnega interesa za sodelovanje tudi izven nabora predlogov naših strokovnih služb. V kolikor bo tehnično dopustno/smiselno, nameravam v projekt vključiti tudi njihove toplotne postaje. Pomembno vlogo pri pozitivnem odzivu na projekt je imela tudi pravilno zastavljena komunikacija, ki je vključevala ugodnosti za odjemalce, kot so brezplačno vzdrževanje toplotnih postaj, trajna lastništva opreme ter optimizacija stroškov. Pogodbe o sodelovanju pri projektu so v fazi podpisovanja, prve so že podpisane. Pogodbeno po projektu moramo skleniti 30 pogodb, naš cilj pa je 50 pogodb.

Pri pripravi vsebine so sodelovali člani projektne ekipe Senergy Nets: Jure Petkovšek (vodja projekta), Boštjan Kanceljak, Tom Pleskovič, Branimir Zorjan.

MEGAWAT

Projekt sofinancira Evropska unija po pogodbi o financiranju št. 101075731. V prispevku izražena mnenja in stališča avtorja ne odražajo nujno mnenj in stališč Evropske unije ali agencije CINEA. Ne Evropska unija ne agencija CINEA ne nosita odgovornosti za vsebino prispevka.

Zeleni prehod v energetiki

IRENA DEBELJAK

Tako imenovani podnebni vrhi, kjer politične in druge elite razpravljajo o ukrepih za blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam, potekajo vsako leto že od leta 1995. COP28 oz. letošnja konferenca Združenih narodov o podnebnih spremembah je potekala v Dubaju. Hitro je vzbudila pomisleke in izzvala jezo nekaterih, da ključni zavezujoč dogovor o odpravi fosilnih goriv ne bo dosežen in bo izkupiček globalnih prizadevanj proti podnebnim spremembam le ponavljanje dogovorov opremljenih z lepimi besedami z malo vsebine. Besedilo osnutka sporazuma države poziva k zmanjšanju fosilnih goriv na enostaven, pravičen in urejen način, da bi dosegli neto ničelne emisije toplogrednih plinov do leta 2050. Besedne zveze o dokončni odpravi fosilnih goriv, na kar so upale države EU in otoške države, v osnutku sporazuma ni več. S tem je predsedstvo konference stopilo korak nazaj pri sprejemu ambicioznejše odločitve glede usode fosilnih goriv.

Je pa potrebno dodati, da je z recikliranjem že sprejetega dogovora o zgodbi za ustanovitev sklada, s katerim bi zmanjšali škodo med najranljivejšimi in najrevnejšimi, ki jim jo bogate države povzročijo, dejansko prišlo do zgodovinskega koraka. Z dogovorom o operacionalizaciji Sklada za izgube in škodo je tudi Evropska unija obljubila znaten prispevek, saj bo skupaj z državami članicami v sklad namenila najmanj 225 milijonov evrov.

Cilji Pariškega sporazuma iz leta 2016, da je potrebno zmanjšati svetovne emisije toplogrednih plinov do leta 2030 za 43 odstotkov, da bi dosegli cilj omejitve globalnega segrevanja na 1,5 stopinje Celzija glede na predindustrijsko raven, ne bodo več dovolj. Letošnje leto je po napovedih najtoplejše, odkar potekajo globalna merjenja temperature, prav tako je globalna temperatura prvič za več kot 2 stopinji višja od povprečja predindustrijske dobe.

Osnutek Podnebnega zakona

Med letošnjim poletjem je Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE) na podlagi zavez države, zapisanimi v Dolgoročni podnebni strategiji RS, da do 2050 doseže

podnebno nevtralnost, začelo pripravljati sistemski Podnebni zakon, ki bo služil kot pravni okvir za izvajanje, upravljanje, spremljanje ter poročanje o vseh vidikih podnebne politike v Sloveniji. Zakonski osnutek je bil v javni obravnavi do 15. novembra. Nanj je naše podjetje v določenem roku posredovalo pripombe. Po obravnavi pripomb in pripravljenem čistopisu je glede na časovnico Vlade predvideno, da ga bodo v državnem zboru obravnavali konec januarja 2024.

V določenih členih se uvajajo dodatna pravila za naše proizvodne naprave, predvsem v okviru dovoljenja in trgovanja z emisijami CO₂. V osnutek se prenaša evropska Direktiva 2023/959/EU, ki prinaša spremembo Direktive 2003/87/ES o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov ter spremembo Sklepa (EU) 2015/1814 o vzpostavitvi in delovanju rezerve za stabilnost trga za sistem Unije za trgovanje z emisijami toplogrednih plinov. Uvajajo se nove odločbe o emitirani količini CO₂ in novi datumu prenosa kuponov na register. Namesto konec aprila tekočega leta za preteklo leto bo morale naše podjetje do konca septembra predati emisijske kupone v količini, ki ustreza celotni količini emisij toplogrednih plinov. Prav tako so nekatere zahteve zelo stroge, med drugim lahko upravljalec izgubi dovoljenje za izpust toplogrednih plinov za pet let, če ni skladen z zahtevami Načrta monitoringa, kljub temu, da je skladen z zahtevami zakonodaje.

Osnutek predmetnega zakona se v nekaterih vsebinah podvaja z že sprejetim Zakonom o varstvu okolja (ZVO-2), ki ga bo zato verjetno zaradi sprememb, predvsem na področju dovoljenj za izpuščanje toplogrednih plinov, registrov, brezplačnih kuponov nujno revidirati.

Energetska učinkovitost

Našo družbo v naslednjem letu čaka kar precej sprememb. Poleg tega, da se spreminja Energetski zakon (v javni obravnavi je bil kot osnutek Zakon o energetski politiki), se glede na novo Direktivo o energetski učinkovitosti, ki je bila sprejeta v Uradnem listu EU konec septembra, pričakuje tudi spremembo Zakona o učinkoviti rabi energije. Implementacija omenjene direktive bo zavezujoča tudi za naše podjetje, ki bo glede na 11. člen direktive moralo imeti sistem upravljanja z energijo potrjeno strani neodvisnega organa v skladu z ustreznimi evropskimi ali mednarodnimi standardi. Sistem upravljanja z energijo bomo morali imeti potrjen najkasneje do 11. oktobra 2027.

Spodbujanje OVE

Tudi Direktiva o spodbujanju energije iz obnovljivih virov iz leta 2018 je bila spremenjena. Sprememba direktive je bila objavljena v Uradnem listu EU konec oktobra. Delež energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi energije bo moral do leta 2030 znašati najmanj 42,5 odstotkov.

Vsekakor bo za zeleni prehod v energetiki in za ogljično nevtralnost do leta 2050 potrebno izvesti veliko ukrepov, ključno pa je, da bodo vsi ukrepi izvedeni s ciljem ohranjanja in izboljševanja kakovosti okolja ob hkratnem doseganju podnebnih ciljev. Na žalost je vse prevečkrat spregledan, celo zanemarjen vpliv celotnega življenjskega cikla proizvoda, storitve na okolje in človeka. Držimo pesti, da so vsi ukrepi, ki jih že izvajamo, res prava pot k trajnostni in pravični prihodnosti v boju proti podnebnim spremembam, torej pot, ki bo pripeljala do čistega okolja, podnebne nevtralnosti in energetske blaginje slehernega posameznika.

MEGAT

Globalna temperatura je bila letos prvič za več kot 2 stopinji višja od povprečja predindustrijske dobe.

Trajnostna strategija in trajnostno poročanje

DIANA ZUPAN

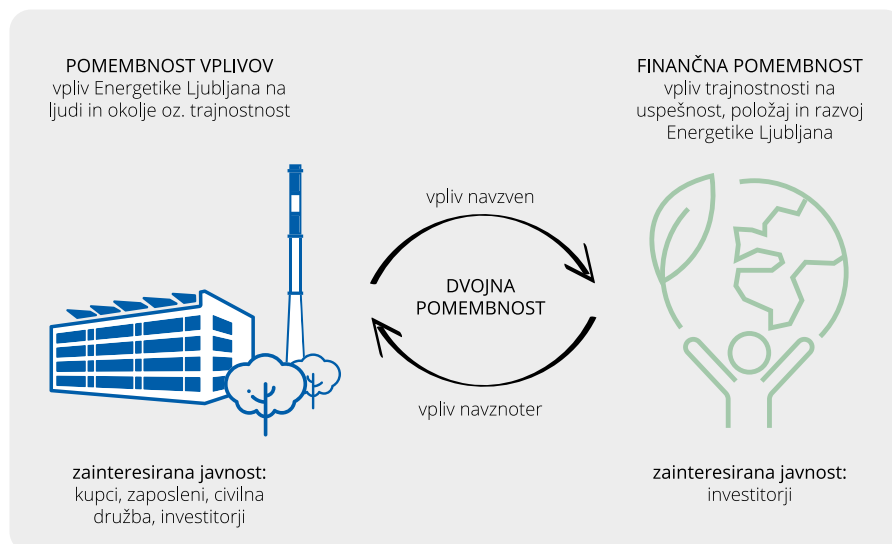
Nedvomno se zlasti v zadnjem času pogosto srečate z besedo trajnostnost? Danes je že težko videti oglas ali prebrati članek, ki vsaj v določeni meri ne bi promoviral trajnostnega delovanja ali nas nagovarjal k bolj okoljsko in družbeno odgovornemu obnašanju. Trajnostnost je namreč ravno slednje. Cilj trajnostnega delovanja je način razvoja, ki zadošča današnjim potrebam, ne da bi pri tem ogrožal možnosti prihodnjih generacij, da zadostijo lastnim potrebam. Verjamem, da je želja vsakega izmed nas generacijam za nami omogočiti najmanj takšne možnosti za življenje, kot jih ima sam. Podnebne spremembe, razlike med spoloma in revščina so najbolj pereča vprašanja. Pandemija covid-19 je še poglobila obstoječe neenakosti in nekajkrat celo izničila napredek pri doseganju nekaterih ciljev. Cilj, ki si ga je zadala EU s t.i. zelenim dogovorom, je zeleni prehod oz. podnebna nevtralnost do leta 2050.

Vaša služba ima pomembno povezavo direktno z odjemalci; glede česa se obračajo na vas?

Trajnostno poročanje

Že v letu 2025 bo Energetika Ljubljana za preteklo poslovno leto ob pripravi poslovnega letnega poročila zavezana tudi k pripravi Trajnostnega poročila. Tudi tega bo pregledal pooblaščen revizor ter podal mnenje. V ta namen je EU sprejela direktivo glede poročanja podjetij o trajnostnosti oz. krajše CSRD¹, katere cilj je, da se trajnostno poročanje sčasoma izenači s finančnim poročanjem, tako da se zainteresirani javnosti končno omogoči dostop do zanesljivih in primerljivih podatkov o trajnostnem ravnanju podjetij.

CSRD uvaja nove, t.i. ESRS evropske standarde poročanja o trajnostnosti (European Sustainability Reporting Standards). Ti standardi določajo, o katerih informacijah morajo podjetja poročati, in po potrebi strukturo, ki jo je treba uporabiti pri predložitvi teh informacij. Standardi so obsežni in so sestavljeni iz vsebin, ki jih je obvezno razkriti, ter vsebin, o katerih podjetje poroča, v

kolikor na podlagi ustrezne analize ugotovi, da je vsebina oz. trajnostna tematika pomembna iz vidika vplivov našega poslovanja na okolje in družbo (**pomembnost vplivov**) in/ali z vidika finančnih posledic zlasti podnebnih sprememb na uspešnost, položaj in razvoj podjetja (**finančna pomembnost**).

S tem se za razliko od drugih do sedaj uveljavljenih standardov poročanja o trajnostnosti namesto zgolj finančne pomembnosti uvaja **dvojna pomembnost** in širi krog deležnikov, ki jim je poročilo o trajnostnem delovanju namenjeno. Poročanje o finančnih vplivih trajnostnih zadev na poslovanje podjetja je bilo namenjen zlasti investitorjem. Poročanje o vplivih, ki jih ima poslovanje podjetja na okolje in družbo pa je zanimivo zlasti za kupce, lokalno skupnost, civilno družbo, zaposlene, idr. Zlasti v delu, ko bi lahko ti vplivi podjetja v prihodnje imeli tudi finančne posledice je zanimiv tudi za investitorje.

Izrazita usmerjenost v prihodnost je po-

membna lastnost novega trajnostnega poročanja. Poleg ocene sedanjega stanja, ki temelji na preverljivih in neodvisnih dokazilih, bo za večino kazalnikov oz. razkritij potrebno opredeliti pričakovane ali ciljne vrednosti za kratko, srednje in dolgoročno obdobje.

Kako ocenimo katere trajnostne tematike so za podjetje pomembne?

Presoja ali je neka trajnostna tematika za podjetje pomembna ali ne, je rezultat postopka, ki se imenuje **ocena bistvenosti** (angl. »materiality assesment«). To oceno smo izvedli s pomočjo **ciljev trajnostnega razvoja OZN** (SDG - Sustainability Development Goals), ki so uporabljivi tako na mikro kot tudi na makro (državni) ravni..

Ker vsi cilji trajnostnega razvoja OZN niso neposredno povezani z našimi dejavnostmi ali pa je posamezna dejavnost povezana z več cilji², smo najprej **posamezne trajnostne cilje povezali v nove tematike**, ki smo

ZANIMIVOST: Različni obsegi ogljičnega odtisa

ISO 14064-1 in smernice za izračun ogljičnega odtisa (GHG Protokol) na ravni organizacije razlikuje tri kategorije virov emisij oz. t. i. obsege:

- Obseg 1: neposredne emisije (ustvarijo jih aktivnosti ali oprema, ki jo ima organizacija v lasti ali pod nadzorom – kar organizacija porabi za opravljanje svoje storitve);
- Obseg 2: posredne emisije (vsa kupljena energija, ki jo potrošijo oprema ali dejavnost);
- Obseg 3: druge posredne emisije (prevoz zaposlenih na in iz dela, poslovna potovanja, storitve) – vse tisto, kar ni v lasti organizacije, pa vendar vpliva nanjo.

jih ocenili kot pomembne.

Trajnostna strategija koncerna JAVNI HOLDING Ljubljana ter družbi JP LPT d.o.o. in ZALE d.o.o.

Trenutno poteka priprava trajnostnih strategij posameznih podjetij v okviru Javnega holdinga Ljubljana (JHL, ENLJ, LPP, VOKA SNAGA) ter LPT in ŽALE. Za vsa podjetja se pri pripravi trajnostnih tematik uporablja enaka metodologija, zaradi razlik v dejavnosti pa se trajnostne tematike med podjetji razlikujejo.

Vsi zaposleni, kot tudi naši ostali deležniki, smo bili konec meseca novembra vabljeni k izpolnitvi vprašalnika o trajnostnih tematikah Energetika Ljubljana. V njej ste sami ocenili pomembnost 18 tematik, opredeljenih v prvem koraku, hkrati pa imeli možnost izpostaviti dodatne trajnostne teme, ki se vam zdijo pomembne za poslovanje Energetike Ljubljana, a so bile morda spregledane. Na podlagi zbranih odgovorov iz ankete bodo dokončno izbrane tiste tematike, ki predstavljajo osnovo za pripravo trajnostne strategije, hkrati pa so predmet obveznega poročanja na način kot to določajo ESRS standardi poročanja o trajnostnosti.

Katere so še novosti bodočega trajnostnega poročanja?

Poleg obveznega poročanja ter dvojne pomembnosti posameznih trajnostnih tematik, je novost tudi **poročanje o trajnostnih vplivih vzdolž celotne verige vrednosti** - tako na dobavni kot na prodajni strani. Nabavna služba bo preverjala trajnostno usmeritev naših dobaviteljev proizvodov in storitev, zlasti v zvezi z okoljsko odgovornim poslovanjem ter pridobivanjem surovin ter upoštevanjem človekovih in delavskih pravic v delovnih procesih. Prodajna služba ter trženje bo odgovorno za komuniciranje trajnostne naravnosti pri izvajanju storitev do naših končnih kupcev (označevanje proizvodov oz. storitev s pridobljenimi certifikati, partnerstvi z družbenimi in okoljskimi organizacijami, trajnostnimi praksami ...). Zlasti bo pomembna informacija o ogljičnem odtisu, tako na ravni organizacije kot na ravni izdelka.

Se zelena usmeritev in poslovna uspešnost podjetja izključujeta?

Bi se zaradi zasledovanja trajnostnih ciljev podjetje moralo odpovedati poslovni uspešnosti oz. dobičku? Izpolnjevanje zahtev zelenega prehoda namreč pomeni, da bodo podjetja morala izdatno investirati v okoljsko sprejemljive projekte, posamezne dejavnosti pa celo opustiti. Zasledovanje trajnostnih ciljev podjetjem v resnici omogoča, da pravočasno prilagodijo svoje poslovne modele upoštevajoč vse prihodnje spremembe zaradi zelenega prehoda. Nekatera podjetja se na poti zelene preobraz-

Eurostat je pripravil nabor kazalnikov za spremljanje napredka pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja na ravni EU, na spletni strani SURS (stat.si, Kazalniki) pa lahko spremljate izbrane kazalnike, ki so relevantni za Slovenijo.

JEZIKOVNI KOTIČEK: Trajnost ali »trajnostnost«?

Razliko v pomenu je najlažje ponazoriti s prevodom obeh besed v angleški jezik. Trajnost se v angleščini prevaja v »durability«, kar pomeni trpežnost, vzdržljivost, obstojnost, trajnostnost pa se prevaja v »sustainability«.

ZANIMIVOST: ESG

Za trajnostnost se zlasti v medijih pogosto uporablja tudi angleška kratica ESG, ki pomeni »Environment – Social – Governance« oz. »okolje – družba – upravljanje«.

be ne bodo zgolj izogibala tveganjem okoljskih ter družbenih sprememb, temveč bodo izkoristila tudi priložnosti, ki jih ponujajo nove tehnologije in novi poslovni modeli. S tem si ne le zagotovijo nadaljnji obstoj ter poslovno uspešnost na dolgi rok, temveč tudi konkurenčno prednost na svojem področju delovanja.

V naslednji številki več o konkretnih trajnostnih tematikah, nadaljnjem procesu priprave trajnostne strategije ter o dejavnostih Energetike Ljubljana, ki so usklajene s Taksonomijo EU oz. okoljsko trajnostne. Manjkal pa ne bo niti jezikovni kotichek, kjer bomo ugotavljali razliko med enakostjo ter enakopravnostjo, na katero me je ob izpolnjevanju ankete prijazno opozoril naš sodelavec.

V kolikor imate tudi sami vprašanje v zvezi s trajnostjo, ali trajnostno pobudo, prosim pišite na trajnostnost@energetika.si. V kolikor v anketi niste podali predlogov o dodatnih trajnostnih temah, lahko to še vedno storite preko e-pošte.

MEGAVAT

¹ DIREKTIVA (EU) 2022/2464 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 14. decembra 2022 o spremembi Uredbe (EU) št. 537/2014, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in Direktive 2013/34/EU glede poročanja podjetij o trajnostnosti (Corporate Sustainability reporting Directive)

² Npr. dobava energentov vpliva vsaj na cilje: odprava revščine, zdravje in dobro počutje, cenovno dostopna in čista energija.

■ ČLEN V VERIGI

Tine Windschnurer

»Digitalizacija in varnost sta izjemno pomembni za moje delo«

POGOVARJALA SEM SE RECHELLE NARAT

Pred časom smo na Verovškovi nekajkrat doživeli, da ni bilo elektrike. Na tej lokaciji so namreč potekala obsežna dela prenove elektro sistema in vsake toliko je nastopila zahtevna faza, ko ni šlo drugače, kot da se je vse izklopilo.

Takrat, ko ni elektrike, hitro postane jasno, kako pomemben del našega življenja je. Še posebej se to pozna pri delu, torej pri običajnih poslovnih komunikacijah: računalniki ne delujejo, ne moreš potrditi naročila v SAP-u ipd.

So pa še mnogo bolj zahtevne situacije v naši energetske družbi, zaradi katerih mora biti elektro vzdrževanje na zelo visokem nivoju. Kar pomeni, da se morajo ukvarjati s tem tisti, ki se na to zelo dobro spoznajo.

Brez tega člana, torej elektrike, bi naša dejavnost utrpela veliko škodo, posledično pa odjemalci. Prav tako bi bila velika škoda, če se na vabilo za pogovor ne bi odzval naš sodelavec, ki se na ta sistem Verovškove ulice spozna do obisti, čeprav se s tem ne hvali. Tine Windschnurer se vsak dan iz idiličnega Kamnika pripelje zgodaj zjutraj na delo z enim samim ciljem: da bi vse delovalo nemoteno in kot je treba za zanesljivo oskrbo uporabnikov.

Tine, si v Sektorju za proizvodnjo in vzdrževanje, ki je razvejan že glede na samo službo kot tudi na lokacije, kjer delujete. Za kaj si zadolžen, kakšno je tvoje delovno mesto?

Sem razvojni inženir - specialist v organizacijski enoti Služba za elektro vzdrževanje, v okviru nadrejene organizacijske enote Sektor za proizvodnjo in vzdrževanje. Moje delo obsega vse, kar se nanaša na elektro vzdrževanje, torej ukvarjanje z investicijami na področju elektro sistemov (obnove) na lokaciji TOŠ. To med drugim vključuje tudi pripravo in skrb za dokumentacijo, pripravo in izvajanje javnih razpisov ter drugih dokumentov. Poleg tega je moje delovno področje tudi priprava preventivnega vzdrževanja in sodelovanje ter koordinacija z zunanjimi izvajalci.

Pri delu, ki ga opravljaš, ne sme biti »šlamparij«, ker bi to vplivalo na ... Kaj bi se zgodilo?

Podjetje, kot je Energetika Ljubljana, si ne sme in ne more privoščiti, da bi prišlo do večje okvare in izpada proizvodnih naprav, saj bi s

Tine Windschnurer

tem povzročilo zmanjšanje zanesljivosti proizvodnje vroče vode, pare in električne energije, katerih odjemalci so podjetja v bližini (kot sta LEK d.d. in Ljubljanske mlekarne d.o.o.), posledice tega pa so vsem znane: nastali bi večji stroški vzdrževanja in popravil.

Kako je vaša služba organizirana, čemu posvetite največ pozornosti skozi delovni proces in zakaj?

Služba za elektro vzdrževanje je organizirana tako, da se osredotoča na vzdrževanje in popravilo naprav, opreme in sistemov. Največ pozornosti namenja preventivnemu vzdrževanju, saj želi preprečiti morebitne okvare in posledično izpade električne energije. To je pomembno, saj lahko izpadi povzročijo veliko težav in stroškov za podjetje.

Skrbimo za nemoteno delovanje električnih sistemov od napetostnega nivoja 20 kV in vse do 24 V. Za uspešno delo take službe so ključni zanesljivi, strokovno podkovani in zaupanja vredni sodelavci. V službi elektrovzdrževanja enote TOŠ smo trenutno zares maloštevilna ekipa, ki zadnje čase le še z težavo skrbimo za nemoteno delovanje sistemov in naprav, zato bi želel, da se nam pridružijo novi sodelavci.

Si vedno želel delovati na tem področju, ti je kdaj žal ali morda čutiš željo, da bi, kot je to kar popularno, zamenjal poklic?

Svoje delovne izkušnje sem si najprej na-

biral v znamenitem Titanu, in sicer na oddelku strojogradnja in energetika. Med drugim sem bil vodja razvoja strojev - programer, tudi področje energetike sem že obvladoval, ni mi bilo tuje.

V letu 2002 sem se odzval na objavljen oglas in tako dobil zaposlitev v Energetiki Ljubljana, kjer sem takoj startal v elektro vzdrževanju kot elektro tehnolog - PLC programer, v delo me je uvajal takratni vodja oddelka, g. Peter Hvastja.

Skozi delo in velike projekte sem se res veliko naučil - nazadnje sem sodeloval pri postavitvi nove SPTE (soproizvodnja toplote in električne energije) na lokaciji TOŠ in kot organizacijski vodja projekta preureditve 0,4 kV stikališča TP612-TOŠ1.. Vedno se potrudim in opravi, kar mi je bilo zaupano, ter glede na to, kakšne so potrebe. Naneslo je, da sem se pričel ukvarjati tudi z investicijami in pri tem mi je namestnik direktorja družbe, g. Srečko Trunkelj, predal ogromno dragocenegega znanja.

Ob vsem znanju, ki sem ga tekom delovne dobe pridobil, poklica zagotovo ne bi menjal.

Koliko let delovnih izkušenj potrebuje človek, da je suveren na tvojem področju?

Ni določenega števila let, ki bi bilo potrebno za dosego suverenosti na mojem področju. To je odvisno od posameznika, njegovega znanja, prakse in učenja skozi izkušnje, predvsem pa želje po še več znanju in uspo-

sabljanju ter prilagajanju sodobni tehnologiji. Nekateri ljudje lahko postanejo suvereni že po nekaj letih dela, medtem ko drugi morda potrebujejo več časa. Zato je zares pomembno stalno izpopolnjevanje in nadgrajevanje znanja ter prilagajanje novim trendom in spremembam na področju dela.

Pri vašem delu, torej delu vaše službe: kaj bi bil najhujši možni scenarij in kako ste pripravljeni na to?

Vsak v ekipi najozžjih sodelavcev si želi, da se ta črni scenarij nikoli ne bo zgodil.

Za podjetje bi bil najhujši scenarij popolna izguba električne energije, kar bi povzročilo izpad vseh sistemov in naprav. Da bi se pripravili na to, imamo na voljo alternativne vire energije, kot so dizel električni agregati in ostali sistemi rezervnega napajanja. Prav tako imamo načrte za obvladovanje kriznih situacij in hitro odzivanje v primeru izpada električne energije.

Kot sem prej omenil: s številčno omejeno, torej res majhno ekipo, zaenkrat še obvladujemo oziroma zagotavljamo, da do takih črnih scenarijev ne pride.

Kaj meniš o digitalizaciji in varnosti, kako pomembna je za vašo službo in delo?

Digitalizacija in varnost sta izjemno pomembni za moje delo. Digitalizacija omogoča lažji dostop do informacij, hitrejšo komunikacijo in učinkovitejše opravljanje nalog. Vendar pa je tudi pomembno zagotoviti ustrezno varnost podatkov in informacij, da se prepreči nepooblaščen dostop ali zloraba.

S pomočjo digitalnih orodij lahko spremljamo stanje sistemov, izvajamo vzdrževalna dela in rešujemo morebitne težave na daljavo. Hkrati pa moram skrbeti za varnost teh sistemov, tako da uporabljamo ustrezne protokole za zaščito podatkov in preprečevanje morebitnih vdorov.

Digitalizacija je ključna za napredek in učinkovitost v sodobnem delovnem okolju, vendar pa mora biti vedno v kombinaciji z ustrezno varnostjo, da se ohrani integriteta podatkov in zagotovi zaupnost ter zasebnost.

Seminar na temo kibernetske varnosti, kot je bil pred kratkim organiziran, je bil zame službeno, pa tudi osebno, zelo koristen, saj se dnevno soočamo z različnimi situacijami, ki bi lahko bile škodljive, zato je dobro biti obveščen in pripravljen.

Svojo življenjsko sopotnico si spoznal v službi: prej je bila sodelavka v Energetiki Ljubljana, sedaj je v okviru strokovnih služb zaposlena na JHL. Ali morata sodelovati delovno in kako bi jo opisal kot sodelavko?

Da, še vedno morava delovno sodelovati, torej tudi službeno. Če je le mogoče, službenih zadev doma ne omenjava, saj delava v popolnoma različnih oddelkih in podjetjih, postanejo pa neizogibno vsakodnevna tema tudi doma, ko pripravljam večjo investicijo in

pri tem morava skupaj sodelovati, saj brez oddelka javnih naročil ne morem izvesti planiranih investicij.

Dobra stran tega je, da imam vedno na voljo nekoga za vprašanja s področja javnih naročil, ki je zelo zahtevno področje. Loti je strokovno zelo usposobljena in zanesljiva sodelavka, za kar sem prepričan, da so tisti, ki z njo sodelujejo, istega mnenja.

December je in čas za želje: kaj si želiš zase in za svojo družino ter kaj za službo?

Včasih se preprosto moraš ustaviti, umiriti in zadihati. Prenehaj se spraševati, dvomiti in prebujati s skrbmi. Verjemi, stvari bodo delovale kot morajo. Morda ne tako, kot si si predstavljal, ampak tako, kot ti je namenjeno.

Prihajajoči prazniki so idealen čas, da se poklonimo ljudem, ki so nam blizu. Najprej družina, nato prijatelji, a ne smemo pozabiti tudi na sodelavce, poslovne partnerje in ostale kolege, ki so nam pomagali utrjevati poslovno pot.

MEGAVAT

■ ENERGETIKA.SMART

Robert Pobežin

»Fino mi je na kolesu ustvarjati lepe spomine.«

POGOVARJALA SEM SE RECHELLE NARAT

Nisem si mogla kaj, da ne bi ob besedah našega sodelavca Roberta pomislila na tisti znani citat Einsteina: »Življenje je kot vožnja s kolesom. Da bi ohranil ravnotežje, se moraš premikati.« Ja, prva asociacija na Roberta je prav to, da deluje umirjeno in uravnoveženo, čeprav smo v nekaj številkah nazaj lahko prebrali, da njegovo delo vodje Službe za strojno vzdrževanje v TOŠ ni ravno monotono. In tudi miren ni, nenehno je v gibanju. In zadnje čase zelo veliko lovi ravnotežje prav na kolesu. No, ta zagnani kolesar nas je vse prijazno popeljal s seboj in to na zelo zanimivo turo ...

Poznam te še iz časov, ko si se udeleževal maratonov; očitno si pa med sodelavci znan kot vnet kolesar. Kateri šport ti je bolj pri srcu in zakaj?

Najprej moram reči, da se mi zdi zelo fino, da nam predstavljaš tudi tiste neslužbene obraze sodelavcev: sem v Energetiki še iz tistih časov, ko smo se vsi poznali po imenih, se malo več družili in vedeli tudi, kaj sodelavci počnejo v prostem času. Danes žal vsaj za pol sodelavcev ne vem, kako jim je ime. Res me ti poznaš še od maratonov in bolj tekaških dni, ampak tja sem pravzaprav zašel iz hribov in alpinizma. Z gorskim kolesom sem se samo vrnil nazaj v tisto okolje, ki mi je najbolj blizu, in strmine med hribe. Samo zdaj raje na pedalih kolesa in manj peš. Sicer pa, vsi »outdoor« športi so mi super, gorsko kolo pa je na vrhu lestvice; ajde, pozimi me premami turno smučanje.

Kolesarjenje te kar zasvoji, kajne? Ni ne konca ne kraja že pri ponudbi opreme, ki je na voljo, stil kolesarjenja, teren ... Bi rekel, da je kolesarjenje človeku prijazen hobi, kako je z vidika stroškov?

Ja, gotovo obstaja tudi zasvojenost s kole-

Robert Pobežin

sarjenjem – to je tista sicer ne kemična zasvojenost, ampak lahko ravno tako škodljiva. Ja, in dobro si opazila, danes si lahko cestni kolesar, pa gorski kolesar, obstajajo trekking kolesa, v zadnjem času je zelo popularen gravel – proizvajalci koles in opreme ves čas skrbijo, da je na trgu vselej ogromno ponudbe in novosti, stalno se ustvarja željo po nakupovanju novih stvari. Pač živimo v potrošniškem času, ki nas spodbujajo k trošenju. Kolesarjenje ni izjema, sam si moraš postaviti meje. S stališča vzdrževanja pa je kolo seveda strošek. Gorsko kolo se uporablja v neprijaznih okoliščinah, kot so voda, blato, prah in če želiš, da kolo dobro deluje, ga je potrebno negovati. Če ga uporabljaš veliko, je tudi vzdrževanje več – torej je strošek, ampak za dober namen. (smeh)

Kje te vodijo tvoje gume, kje najraje voziš, kam si že prikolesaril?

Vozim se z gorskim kolesom, torej čim bolj po hribih, čim manj po asfaltu. V zadnjih nekaj letih mi je zelo ljub »bikepacking«, to je potovanje z gorskim kolesom čim bolj izven cest in lahko opremo (šotor, spalna vreča ...). Za vikende po navadi po Sloveniji, Istri, bližnjih otokih ... nekaj, kar se da fino kombinirati z vlakom. Za »ta dolg« dopust si privoščim tritedensko pustolovščino nekje bolj daleč, lani sem bil s kolesom recimo na Colorado trailu, prej pa parkrat v Pirenejih, Alpah, Apeninih.

Zdaj mi je prišla v spomin misel, ki sem jo letos slišal na koncertu Adija Smolarja: »Ljudje, ustvarjajte lepe spomine, to je vse, kar vam na koncu ostane«. Fino mi je na kolesu ustvarjati lepe spomine. (smeh)

Kolesarjenje je zdravo, pa vendar so tudi pri tem športu pasti: najprej varnost na vožnji, kolesarji ste kar precej ogroženi. Kako ti poskrbiš zase in za svojo varnost?

Verjetno ima za telesno in psihično stanje kolesarjenje več pozitivnih kot negativnih učinkov. Sam se izogibam cest, kjer zaradi prometa nisem sproščen. Za varnost na gorsko kolesarskih terenih pa uporabljam čelado, včasih ščitnike za kolena in komolce. Pa stopim s kolesa, če ocenim, da je prestrmo. (smeh)

Lance Armstrong je nekoč dejal: »Ko imaš prednost pred tekmečem, je to prava športna ekstaza, zadetost«. A se tudi ti tako počutiš, prehitiš druge kolesarje?

Uh, kje si našla Lance-a (smeh). Zdaj so aktualni Pogačar, Rogla pa Vingegaard, čeprav - prav tako vsi zagrizeni zmagovalci. Ne, meni tekmovanje ni najbolj pri srcu, na mojih furah je po navadi bolj samotno in sem vesel, ko dohitim kakšnega kolesarja – zato da malo poklepetamo, izmenjamo izkušnje, naredimo kakšen kilometer skupaj in potem spet vsak po svoje.

MEGAT

■ GOSTUJOČI ČLEN V VERIGI

Karmen Žirovnik, vodja Odseka za marketing na MOL

»Naučila sem se, da moramo vedno "ciljati enega, da jih dosežemo sto"«

POGOVARJALA SEM SE DORIS KUKOVIČIČ

Verjetno ste že kdaj po mestu opazili modre plakate z belim napisom »Človek, čuvaj svoje mesto.«? Ali pa zelene plakate z belim potiskom »Nisem večna, sem pa zato manj tečna ...« ... Če ste uporabnik družbenih omrežij in če spremljate profile Mestne občine Ljubljana, ste na njih zagotovo opazili nagovore, pogovore in odgovore na vprašanja meščank in meščanov s strani župana Zorana Jankovića ... Če ste med tistimi, ki jim je blizu tik tok, pa zagotovo niste zgrešili vse bolj gledanih kratkih, zabavnih in poučnih videov o življenju v Ljubljani ...

Karmen Žirovnik je izjemno kreativna, zanesljiva, učinkovita ter nadvse prijetna sodelavka velike mestne družine, ki je kot rojena Mariborčanka vzljubila in »za svojo« vzela Ljubljano. Da jo ima zares rada – in vse, kar kot prestolnica omogoča, vključno z vsemi skritimi potenciali -, se izraža tudi skozi njeno delo. Je namreč vodja Odseka za marketing na Mestni občini Ljubljana. Če ste se kdaj vprašali, zakaj MOL potrebuje marketing, imate sedaj odlično priložnost, da to spoznate.

Zakaj MOL potrebuje marketing? V čem vi osebno vidite bistvene prednosti?

Ko sem pred osmimi leti prišla na Mestno občino Ljubljana, so me sodelavci spraševali, kaj sploh delam in kakšne so moje naloge. Danes verjamem, da se že vsi zavedajo pomembnosti ozaveščanja, promocije in komuniciranja prek enotne jezikovne ter vizualne podobe. V Odseku za marketing skrbimo za pravilno uporabo celostne grafične podobe, strategijo prenove spletne strani ljubljana.si, objave na družbenih omrežjih Facebook, Instagram in TikTok. Oddelkom in službam Mestne uprave nudimo stalno podporo pri izvedbenem oblikovanju, pri nas nastanejo številne kreativne komunikacijske kampanje, znamčenje najrazličnejših lastnih dogodkov, publikacije in »out of the box« ideje. Sama sem tudi del uredniškega odbora skupne interne revije Urban. V Mestni upravi imamo nad skoraj vsemi aktivnostmi in projekti pregled, zato je veliko lažje vsa področja in aktivnosti povezovati. Ključna stvar pri vsem tem pa je sodelovanje s sodelavkami in sodelavci velike mestne družine. Vse aktivnosti, ki jih izvajamo mi ali naša javna podjetja pod okriljem MOL, želimo spraviti pod eno streho, pod krovno zgodbo, da nimamo preveč različnih sporo-

Karmen Žirovnik

čil, saj bi to lahko ustvarilo tudi zmedo med meščankami in meščani.

Preden ste prevzeli marketinške naloge v Mestni hiši, ste bili zaposleni na oglaševalski agenciji. Kje opazite bistvene razlike med delom na agenciji in delom na občini? Kaj se je za vas najbolj spremenilo? In kaj, če, morda pogrešate sedaj v primerjavi s prej?

Res je, v »javno upravo« sem prišla iz agencijskega sveta, prostora, kjer sem lahko izživela svojo kreativno žilico, ki pa se ji tukaj ni bilo treba odreči. Pravzaprav niti najmanj, saj prav tako, tudi v sodelovanju z agencijami, snujem kreativne rešitve za številne projekte. Včasih se pohecam, da je Odsek za marketing »in house« marketinška agencija s toliko naročniki kot je v Mestni občini Ljubljana oddelkov, služb in podjetij. Sicer pa uživam pri snovanju predvsem družbeno odgovornih akcij, ki jih v tržno-

komunikacijskih oddelkih velikih zasebnih podjetij ali agencijah ni prav veliko.

Ko se odločate o komunikacijskih orodjih oz. kanalih, kako posamezne vsebine približati meščankam in meščanom – kaj imate ves čas pred očmi?

S svojimi marketinškimi akcijami navorjamo izjemno raznolike ciljne skupine, od meščanov vseh starosti in življenjskih slogov do različnih obiskovalcev, tako domačih kot tujih. Naše ciljno občinstvo niso »vsi«. Meščane segmentiramo v skupino otrok, mladih in starejših, segmentiramo pa jih tudi po četrtinskih skupnostih, kjer stanujejo. Naučila sem se, da moramo vedno »ciljati enega, da jih dosežemo sto«. To v našem primeru pomeni, da o dogodku ali projektu, na primer v Mostah, prek naših četrtinskih skupnosti obveščamo in vključujemo prebivalce tega dela Ljubljane. Za vsako ciljno skupino prav tako izberemo tisti komunikacijski kanal, prek ka-

terega bo sporočila zagotovo prejel.

Kako poteka vaš običajen delovni dan, kaj vse obsega?

V pisarni sem okoli 7. ure zjutraj, ko preletim obveznosti dneva, elektronsko pošto in naša družbena omrežja. Nato se s »ta zgodnjimi« dobimo na najboljši kavi pri Mihaeli in Boštjanu (op. na Magistratu). Velikokrat se pogovarjamo o službenih zadevah, včasih pa le rešujemo svet. (smeh) Ob 9. uri imamo interni marketinški sestanek s sodelavkama Nušo in Kajo. Takrat pregledamo odprte zadeve in določimo plan za dan/teden/mesec. Velikokrat si na začetku dneva zadam, kaj vse bom naredila, a se skoraj vedno obrne na glavo. Veliko je sestankov, dogovarjanj, pošte ... je dinamično, včasih stresno, a pri svojem delu uživam.

Za vami je že veliko uspešnih projektov, ozaveščevalnih akcij, med drugim pa ste bili odgovorni tudi za pripravo vsebin za knjigo Moja Ljubljana, v kateri so predstavljeni vsi ključni projekti. Bi lahko izločili komunikacijski projekt, ki vam je osebno najbolj všeč? Zakaj?

Ob prihodu na Mestno občino Ljubljano sem bila del ekipe za pripravo projekta Zelene prestolnice Evrope. V ekipi nas je bilo osem in vsak od nas je skrbel za določeno področje. Sama sem skrbel za kreativni, promocijski del, in prav tako sodelovala pri znamčenju ter organizaciji dogodkov z idejami in scenariji. Dosegli smo načrtovani cilj, da so se meščani poistovetili z »zeleno« miselnostjo. Če ne bi vsak od nas prispeval svojega drobca v velik mozaik, nam verjetno ne bi uspelo. Hkrati pa projekt zagotovo ne bi uspel brez podpore in usmeritev župana in takratne podžupanje Tjaše Ficko, ki sta vedno spodbujala naše ideje. Ta projekt je bil tudi zame velika odskočna deska za še več drznosti in uresničevanje novih zamisli.

Pod katerimi projekti se lahko skupaj z ekipo še podpišete?

Zelo sem ponosna na komunikacijsko kampanjo »Človek, čuvaj svoje mesto«, ki je najprej nastala zaradi ozaveščanja o vandalizmu, nato pa smo sporočilo razširili še na druge korake, ki jih lahko vsak Ljubljančan naredi pri sebi, da bi bolj pazil na okolje svojega mesta. Rada sodelujem tudi pri vseh ozaveščevalnih kampanjah, kot so Evropski teden zmanjševanja odpadkov, projektu Proti plastičnim vrečkam v Ljubljani, ki ga pod sloganom »Nisem večna, sem pa zato manj tečna. Sem biorazgradljiva vrečka.« izvajamo od leta 2016, komunikaciji nove aplikacije Urbana, kampanjah Mestnega redarstva in ostalih manjših ter večjih projektih. Nazadnje sem sodelovala pri organizaciji in promociji Ljubljanskega festivala športa, ki je več kot uspel. Ena ljubših kampanj pa mi je letošnja kampanja v podporo ozaveščanju o pomembnosti du-

ševnega zdravja. S sloganom »Tudi junaki/junakinje včasih poiščejo pomoč« in aktivnostmi kampanje smo marsikoga navdušili, upam pa da komu tudi pomagali. Veselim se tudi kampanje Ljubljana na poti do ogljične nevtralnosti 2030, ki je ponovno dolgoročna in povezovalna. Vsekakor je ključno, da pri pripravi in izvajanju sodeluje čim večje število deležnikov, saj bomo lahko le skupaj dosegli boljše rezultate.

Teoretično gledano se področje odnosov z javnostmi loči od področja marketinga, kljub temu pa se med sabo pomembno prepletata in usklajujeta. Kako na MOL skrbite za usklajenost odseka za odnose z javnostmi in odseka za marketing?

Tjaša Ficko, ki krovno skrbi za krepitev ugleda mestne blagovne znamke, je tista, ki povezuje in poudarja pomembnost interne komunikacije. Zato imava s Sanio Huskić Hočevar, vodjo Odseka za odnose z javnostmi, z njo sedaj tudi redne tedenske sestanke, na katerih se pogovarjamo o komunikacijskih aktivnostih, takrat odpremo marsikatero temo in idejo. Sicer se pa veliko pogovarjamo tudi na neformalnih kavah. Tudi na mesečnih PR kolegijih se veliko izve, kar nam pomaga pri pripravi tem in izhodišč za družbena omrežja.

Ste rojena Mariborčanka, ki živi in dela v Ljubljani. Katero mesto je lepše? (smeh)

Ljubljana je mesto z zelo visoko kakovostjo življenja. Tukaj sva si s partnerjem ustvarila dom in postala starša, tu delam in tukaj imamo prijatelje, zato je to zame vsekakor najlepše mesto na svetu. Kadar sem v Mariboru, kjer imam starše, sestro in nečaka, pa je zame najlepše prav tam. In moram priznati, da se tudi Maribor razvija na bolje, veliko je novih pridobitev in izboljšav. Najlepšega mesta sicer ne ocenjujem samo po njegovi lepoti in lokaciji, ampak so ključni ljudje, ki me obkrožajo, in samo počutje v mestu. In v Ljubljani, ki jo lahko čisto malo tudi soustvarjam, se res počutim najbolje.

Ste tudi mlada mamica in obe veva, da delo na področju komunikacije ni delo, ki bi mu lahko dali točen začetek in točen konec v posameznem dnevu. To je del nas ... drugače ne gre. Ali pač? Kako vi usklajujete ti dve vlogi?

Težko. (smeh) Najprej se je bilo treba navaditi na zgodnejše prihode v pisarno. A, ker želim najkasneje do 16. ure v vrtec po hči, drugače ne gre. V Ljubljani tudi nimamo babic in dedka, zato je včasih res naporno. Si pa vedno bolj postavljam prioritete. Popoldneve namenjam družinskemu življenju, druženju s prijatelji in gibanju. Telefon skušam dati čim dlje stran, elektronsko pošto in nujne stvari urejam takrat, ko hči zaspí. Samo enkrat je stara dve leti in ko smo skupaj, si želim biti polno prisotna.

Še nekaj nam zaupajte: Kako ste prepričali župana, da snema kratke videe o plusih in minusih v Ljubljani, o tekočih projektih, Facebook live ipd.?

Če župan zaupa v uspeh, potem idejo podpira in ji sledi. Prvotno snemanje plusov in minusov smo kasneje preoblikovali v terensko javljanje župana z gradbišč, nekajkrat v letu pa se v živo javi in odgovarja prek družbenega omrežja Facebook, nazadnje tudi TikTok. Javljanje v živo sva mu s Tjašo Ficko predstavili v času volilne kampanje 2022 in bil je za. Izkazalo se je kot zelo učinkovito, županu je postalo všeč. Zato bomo s tem nadaljevali tudi v prihodnje.

MEGA AT

■ SVET DELAVCEV

Delavske pravice (ni)so snežinke

BOŠTJAN KOCIJAN, PREDSEDNIK SVETA DELAVCEV

Tokratni zadnji mesec v letu smo pričeli z volitvami v sindikat. Nov mandat bo pričel najverjetneje takoj po praznikih, v začetku naslednjega leta. Veseli, da je na listi kandidatov tudi nekaj naših mlajših sodelavcev in upam, da bo interes med mlajšo generacijo prisoten tudi ob volitvah v svet delavcev, ki nas čakajo v prvi polovici naslednjega leta.

Če razveseljuje nekoliko povečan interes mlajših, pa je manj vesela ugotovitev, da je po začetnem precej množičnem vstopu zaposlenih v sindikat ob pripojitvi TE-TOL k Energetiki Ljubljana prišlo do konkretnega osipa članstva - presenetljivo največ ravno tam, kjer so bili po pripojitvi sicer doseženi precejšnji premiki v pozitivno smer. Poleg tega nekateri pozabljajo ali niti ne vedo, da jim članstvo poleg pravne zaščite in pomoči v zvezi z delom ponuja tudi nekatere druge ugodnosti, ki lahko – predvsem zaposlenim, ki se ne nahajajo v zgornji polovici plačne lestvice – povrnejo lep del članarine (nezgodno zavarovanje, zavarovanje za hitrejši pregled pri specialistu ..., ki se ga lahko po zelo ugodni ceni še konkretno nadgradi). Sindikat članom pomaga tudi v primeru elementarnih nesreč in drugih neprijetnih dogodkov. Velik del zaposlenih (ne le v naši družbi) povsem napačno dojema vse pravice in ugodnosti kot samoumevne. Kdorkoli misli, da katerikoli delodajalec zgolj zaradi svoje dobrote in empatije zaposlenim daje več, kot je določen minimum po zakonu, se bridko moti. Delodajalec vedno stremi k minimalnim stroškom za končni produkt, s katerim ustvarja profit – čim večji profit. In stroški dela so – kot pove že ime – zanj le stroški, ki jih želi čim bolj oklestiti. Za kaj več lahko nanj pritiskajo le organizirane skupine zaposlenih preko delavskih predstavništev, kjer je sindikat zaradi svojih pristojnosti pač najmočnejši (za razliko od drugih namreč lahko npr. legitimno organizira stavko) oziroma lahko na to vpliva jo razmere na trgu dela. Zavedati se je treba, da je moč sindikata napram nasprotni strani

močno odvisna tudi od številčnosti članstva in ni vseeno, ali je v sindikat včlanjenih pet ali osemdeset odstotkov zaposlenih. Tudi tu namreč velja rek nekoč najbolj (pri)znanega ključavničarja, ki je dejal, da eno palico zlomiš z lahkoto, šest pa že precej težje.

Da ne bo izpadlo tole moje natolcevanje kot poceni propagandno sindikalno gradivo, lahko brez slabe vesti priznam, da sem bil tudi sam že slabe volje zaradi marsikaterega (ne)doseženega kompromisa med vodstvom in sindikatom. Pav tako nisem zadovoljen z marsikaterim končnim rezultatom sveta delavcev. Verjamem, da bi eni in drugi lahko kdaj iztržili tudi kaj več. A do tega se ne pride s »skakanjem v zrak« po pisarnah, delavnicah in modrovanjem o tem, kaj bi kdo naredil, če bi bil on na tej poziciji. Potrebno se je aktivirati, imeti voljo ter kandidirati z namero, da se bo vložil maksimalni trud in potreben čas za dobrobit zaposlenih. Delavske pravice namreč niso snežinke, ki padajo z neba ... So pa snežinke, ki se lahko kaj hitro stopijo.

Če sem se uvodoma »zataknil« pri bolj sindikalni tematiki, bi nadaljeval v tonu, ki je bližje svetu delavcev.

V junijskem Megavatu sem omenil Pravilnik o napredovanju na delovnem mestu, kjer sem sicer zapisal, da so s predstavniki vodstva potekali korektni pogovori in smo dosegli nekaj dobrih kompromisnih rešitev. Kljub takratnemu optimizmu moram sedaj izraziti zaskrbljenost in obžalovanje, da se je (že) letos zgodilo prav to, česar smo se bali. Svet delavcev je namreč do zadnjega vztrajal, da je potrebno v zadevnem pravilniku določiti neko smiselno minimalno vsoto plačnih razredov, ki bi bili vsako leto na voljo za namen napredovanja zaposlenih na delovnih mestih. Brez določenega minimuma namreč le-to sploh ni zagotovljeno (z določenim smiselnim minimumom bi bil ta pravilnik sicer blizu popolnosti), saj tudi odločitev, da se plačnih razredov za ta namen v posameznem letu (ali več njih) sploh

Boštjan Kocijan

ne podeli, ne pomeni kršitve tega pravilnika. Ali pa se – kot se je zgodilo letos – določi zgolj neko simbolično število plačnih razredov, ki v praksi ne nudijo neke oprijemljive stimulativne perspektive zaposlenim in posledično nimajo zelenega (pričakovanega) pozitivnega učinka. Pri tem moram še posebej izpostaviti vse zaposlene, ki so se zgolj zaradi zadnje sistematizacije ter še nekaterih kasnejših odločitev znašli v situaciji, ko imajo za opravljanje istega dela en, dva ali celo več plačnih razredov manj od svojega kolega na istem delovnem mestu. Svet delavcev je že dlje časa opozarjal na dejstvo, da je v najmanj eni od služb ta problematika zelo pereča in smo zahtevali, da se pristopi k reševanju te anomalije. Po prejemu predloga Pravilnika o napredovanju na delovnem mestu nismo mogli oporekati takratnim izjavam predstavnikov vodstva, da bi ta pravilnik dolgoročno v praksi lahko odpravil tudi omenjene nepravilnosti. Vendar pa sklep o vsoti plačnih razredov za namen napredovanja na delovnem mestu, nakazuje, da se bo ta problematika – vsaj v najbolj kritični službi – urejala še desetletja. To na prizadete zaposlene nima pomirjujočega učinka, kar tudi osebno občutim vsakič, ko se v pogovorih s sodelavci dotaknemo te tematike.

Želim vam prijetno preživete praznike v krogu prijetnih in vam dragih oseb, v novem letu pa obilo zdravja, sreče ter osebnega zadovoljstva.

MEGAVAT

■ OB ZAKLJUČKU SLUŽBENE POTI

Pravi nadzornik se kali vsaj dve leti

PRIPRAVILA RECHELLE NARAT

December je in mnogi se veselijo prihoda dobrih mož. Ampak letos dobri možje iz Energetike Ljubljana tudi odhajajo. Res je, da svojim novim dogodivščinam naproti, kar je dobro za njih – a za Energetiko Ljubljana to pomeni, da odhajajo ljudje, ki so v svoji dolgoletni karieri nadzorovali mnogo gradenj, prehodili mnogo gradbišč in podarili mnogo prostih trenutkov za to, da so meščanom osebno pojasnjevali, kaj se dogaja na terenu.

Ja, res je – prišel je trenutek, ko se zaključuje službena pot nadzornikov Igorja Kocjančiča in Zorana Kolenca. Vstopata v naslednje obdobje svojega življenja, kjer bodo urnik krojili njihovi interesi, ne pa gradbeni načrti in časovnice. Ja ... kar težko je verjeti – v penzijo gresta.

Koliko let sta kot nadzornika nadzorovala območja, kjer so se gradila naša omrežja in izvajala dela? Kako gledaš na svojo delovno pot?

Igor: Tu sem od leta 1996. Sem zadovoljen, da zaključujem, saj delo ni enostavno, obseg in tempo sta čedalje večja, kar prinese tudi več stresa in obremenitev. Včasih je bilo delo nadzornika drugačno: kot strojni inženir sem se lažje posvetil svoji stroki, vse je bilo podrejeno temu. Zdaj so zahteve čedalje večje, z vidika zakonodaje, z vidika priprave administracije in urejanja dokumentacije, postopkov – in to je vse dodatno delo, za kar mora skrbeti nadzornik. Treba je upoštevati, da smo zadolženi za več gradbišč, trenutno imam sam odprtih štiri, tekom leta pa se številka povzpne čez deset.

Zoran: V Energetiki Ljubljana sem od leta 2000. Tudi jaz sem zadovoljen, da se bom lahko posvetil svojemu hobiju, vodenju kegljaškega kluba, ter da ne bom več vpet 24 ur v to, kaj se dogaja na terenu. Ja, res je – delo nadzornika se nikoli ne konča. Ne zgodi se redko, da te razburjeni prebivalec, ki ga moti gradbišče ali delo na terenu (pa zelo pogosto sploh ni odgovorna Energetika Ljubljana), pokliče ob 22. ali 23. uri, ker je na nekem obvestilu napisana tvoja mobilna številka. Koordinacija z izvajalci, nepričakovane situacije na terenu, gradbeni izzivi zaradi materialov, komunikacija z lokalnimi prebivalci res zahteva celega človeka in še več – zdaj pa se bom res lahko ukvarjal v celoti tudi z drugimi stvarmi, ki me veselijo.

Ali ste vedeli, da je bilo v ekipi nadzornikov včasih posebej za področje plina in posebej za področje vročevoda toliko, kolikor nas je sedaj za obe področji skupaj? Za vsako grad-

bišče sta zadolžena dva nadzornika, gradbeni in strojni. Z vidika optimizacije stroška za delovno silo se zdi to racionalno, a z vidika tega, da je vsak nadzornik osebno odgovoren za svoje gradbišče, pa je to hud pritisk na posameznika oz. zaposlenega. Vsako gospodinjstvo, ki se kdaj sooči z renovacijo ali celo gradnjo, se neizogibno sreča tudi s tem, kako nepredvidljive situacije se lahko zgodijo, ko gradimo, čeprav je v teoriji vse dobro načrtovano: izris in časovnica se lahko podreta, ko prvi bager naleti na nekaj nepredvidenega pri izkopu ...

Igor in Zoran sta lahko zagotovo ponosna na svoje delo in na to, kako sta ga opravljala. Tako njuno delo ocenujeta vodja oddelka službe za investicije Francka Gašperlin Skodlar in pa vodja sektorja za investicije in razvoja, Srečko Trunkelj.

Igor, po izobrazbi univerzitetni diplomirani inženir strojništva, si je med svojimi bogatimi delovnimi izkušnjami zaradi načina gradnje in obsega najbolj zapomnil območje »Baragova-Stožice-Zalec«.

Zoran, po izobrazbi inženir varstva pri delu in gradbeni tehnik, je v pogovoru omenil, da je tudi časovni obseg določenih projektov in gradenj omrežja nepredstavljen: lani je npr. končal projekt, ki se je pričel leta 2005: Gradnja plinovoda Šmartno. Med svojimi mnogimi izkušnjami pa je izpostavil gradnjo vročevodnega omrežja po Celovski cesti, kar je bila za

njega popolnoma drugačna izkušnja: šlo je namreč za gradnjo na zelo prometno pomembnem območju, ki se je priključil na avtocesto.

Oba, Igor in Zoran, sta skoraj v en glas povedala, da se kot nadzornik oblikuješ šele na terenu in da je potrebnih vsaj 2 leti izkušenj, da si lahko pri svojem delu popolnoma suveren. In dejstvo je, da moraš kot nadzornik ne samo nadzorovati gradbišča, pač pa tudi svoj čas, stroške, pravilnost postopkov – in da moraš imeti pri vsem tem kar debelo kožo. Je pa dobro, da se ekipa nadzornikov v našem podjetju odlično razume in da so – kljub včasih ekstremnim časovnim, delovnim izzivom in nevarnosti pri delu – takšni, da znajo uživati življenje. No, morda pa prav zato.

Vedno znova v pogovorih s sodelavci ugotavljam, da nas administrativni postopki in zahteve močno omejujejo tudi v tem smislu, da nimamo možnosti resničnega vpogleda v pravo delo, ki ga opravljajo. Včasih je bil delovni proces organiziran tako, da smo se več srečevali in izvedeli kaj drug o drugem. Na Verovškovi ulici nimamo niti skupne menze, kjer bi se srečali in kdaj poklepetali. Zato sem hvaležna, da sta Igor in Zoran predstavila svojo bogato in zanimivo karierno pot in izkušnje – za naprej pa jima lahko iskreno zaželimo miru ter končno veliko časa zase in za njune bližnje.

MEGAT

Z leve proti desni: Igor Kocjančič, vodja službe Francka Gašperlin Skodlar in Zoran Kolenc

■ PRAZNIČNI DECEMBER

Ponovno srečanje nekdanjih sodelavcev

Po treh letih nam je uspelo ponovno organizirati srečanje nekdanjih sodelavcev. V torek, 12. decembra, so se združili in družili nekdanji sodelavci, sedaj upokojenci z lokacije Verovškova, dan kasneje pa nekdanji sodelavci z lokacije Toplarniška. Vseh skupaj je bilo več kot 170. Že samo število nas je lepo presenetilo in priznamo, da nas je bilo za trenutek tudi strah, ali bomo sploh imeli dovolj prostora za vse, a bolj kot veliko število nas je nadvse razveselil pogled na njihove žareče oči, tople poglede in prešerne nasmehi. Nismo samo mi polepšali dneva njim, tudi oni so ga vsem nam, ki smo »še v službi«.

D. K.

Tudi dedek Mraz je spet prišel med nas

Po nekaj letih, ker vmes zaradi zdravstvenih ukrepov ni bilo primerno, je dedek Mraz razveselil otroke sodelavcev Energetike Ljubljana, da jih bo kar osebno obiskal. Zato smo mu sporočili, da ga bomo pričakali v Šentjakobskem gledališču v nedeljo, 17. decembra dopoldne.

V Energetiki Ljubljana imamo kar veliko podmladka, saj je skoraj 600 zaposlenih. Na obdarovanje pridejo otroci do vključno osmega leta, letos je to 192 otrok.

V Šentjakobskem gledališču, kjer deluje prostovoljno društvo, se igralci vsako leto potrudijo in letos so še posebej veseli, ker so sprejeli otroke v prenovljeni dvorani.

Mali nadobudneži so si skupaj s starši ogledali predstavo Srakica in Sova. In njihovi obrazi so povedali vse: bilo je pričakovanje v očeh in nasmeh sreče na ustih. Po koncu predstave pa so naglas priklicali dedka Mraza, ki jih je nagovoril in obdaroval ter obljubil, da jih bo obiskal tudi prihodnje leto.

R. N.

Prednovoletna druženja nekdanjih sodelavcev je lepa tradicija Energetike Ljubljana.

Srečanje sodelavcev velike mestne družine

Že vrsto let v veliki mestni družini, ki šteje že okoli 12.000 sodelavcev, z veseljem pričakujemo decembrsko srečanje na Gospodarskem razstavišču. Tisto prvo ugibanje, kdo vse bo nastopal, koga vse bomo lahko poslušali, na kaj bomo plesali, se hitro prelevi v to, kdo vse bo šel, koga vse bomo lahko srečali ...

Gre za dogodek, ki nas povezuje, združuje, razveseljuje ... Med nami krepi sodelovanje, spoštovanje in tudi prijateljstvo.

D. K.

Lepo je bilo videti nasmejane, radostne ljudi ...

Vlado Kreslin je pred kratkim praznoval 70. let. S svojo karizmo in glasom še vedno navdušuje.

Zbrane sodelavce velike mestne družine je župan Zoran Janković nagovoril ob spremstvu hrvaške pevke Danijele Martinović.

	MEGANJAT	OČE TELOVADEC, SIN POLITIK	LUŽA, MLAKA	ZNESEK NA BANKOVCU	OZNAKA ZA ČLEN V ZAKONU	PADLI VOJAKI KI BIVAJU PRI ODINU (GERM.MIT.)	VNAŠANJE PODATKOV V RAČUNALNIŠTVU	AVTOR ŠTEFAN MARKOVIČ	KRAJ PRI PIVKI	ORAN-ZADA	NAPRAVA ZA MERJENJE ZRAČNEGA TLAKA	ZITNI KOSMIČI, KI SE DOBJAJAO KLOBASAM ZA NADOMESTITEV MESA	POVRATNA TEKMA	USNJARNA	SMUČI	CELOVŠKI HOKEJSKI KLUB
	MLAT							STROČNICA				TEOLOG (FRANC)				
	BARABA (LJUBKOV.)							ARABSKI OKRASEK								
								JUŽNOAM. DRŽAVA								
TELEVIZIJSKA NOVI-NARKA (ALENKA)					PRAZNIK, KI SE GA VESELJO OTROCI											
PRVOTNI DOM																
BOG BALTSKIH SLOVANOV, TUDI PRAVE, PROVO					REKA NA SV. KITAJSK.				RUSKA TELOVADKA (LJUDMILA)	PREVAJ.HU-MOR. (JOŽE)				PESEK (LJUDSKO)	NAD-STROPJE	
					ČEŠ. SMUČ. SKAKALEC					VKLOPI-TEV						
MAJAVA, RACAVA HOJA							UMETNOST. ZGODOVIN.									
							GERMANIJ									
JAPONSKI PISATELJ (KOBŌ)			JAN NOVAK	PREBIVALKE ARGOLIDE								NEKDANJI CELJSKI ŽUPAN (BOJAN)				
HITRO PREMI-KANJE								REKA V ROMUNJI				VERDIJEVA OPERA				
								EMILIJAN CEVC				LITIJ				
KANADSKA HIMNA							RADOSTNI KLIC ANTIČNIH BAKHANTK (ang. LEOVE)						ZIVAL Z BODICAMI			
SKRB, BRIGA			VARUH DOMAČEGA PRI RIM-LJANIH										PRED-PLAČILO			

Nagradni sklad: 1. nagrada **63 €**, 2. nagrada **42 €**, 3. nagrada **21 €**

Prosimo, da pošiljate le en izvod gesla za posamezno križanko, ker bomo v nasprotnem primeru izločili vsa ponovljena imena.

Ime in priimek _____

Naslov _____

Geslo

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Nagrajenci iz 79. številke:

- 1. Nagrada: 63 EUR: Florjan Bajc
- 2. Nagrada: 42 EUR: Špela Koželj
- 3. Nagrada: 21 EUR: Andraž Mlakar

Pravico do žrebanja imajo samo zaposleni v Energetiki Ljubljana. Pri žrebanju bomo upoštevali le en izvod rešene križanke na posameznika. Nagradni kupon z vpisanim geslom oddajte v nabiralnik časopisa do 15. 2. 2024.

Topla beseda greje tri zime, pravi ljudski pregovor.
Naj vaše dni grejejo prijaznost, srčnost in vse tisto,
kar življenja in s tem svet spreminja na bolje.

Srečno 2024!

 energetika ljubljana

skupina Javni holding Ljubljana